

ЮВІЛЕЙНА КНИГА

КАФЕДРИ ХІМІЇ

Університетська освіта завжди визначала напрям і динаміку суспільного розвитку, формуючи інтелектуальний потенціал нації і окреслюючи горизонти майбутнього. Наукові школи, що постають завдяки таланту й наполегливості видатних особистостей, формують підґрунтя прогресу, а їхні послідовники забезпечують дотримання наукових традицій, творчо розвиваючи обране проблемне поле. Наука ніколи не була самоціллю – її результати завжди працювали на благо суспільства, втілюючись у прикладні розробки, інновації, освітні програми та виховні практики.

Найсприятливішим середовищем, у якому інтелектуальна праця науковця набуває глибини, світоглядної перспективи та ідейної стійкості, є університетська кафедра. Саме тут народжуються наукові ідеї, формується зміст освіти, становляться фахівці, що надалі створюють власні наукові спільноти й зміцнюють інтелектуальний потенціал держави. Кафедра – це осередок традицій і водночас простір постійного оновлення, завдяки якому здобутки стають доступними широкому науковому середовищу та новим поколінням студентів.

Сучасна епоха ставить перед освітою та наукою нові виклики. Українські університети працюють в умовах воєнного стану, зберігаючи сталість освітнього процесу, підтримуючи студентів і співробітників у непростих реаліях, водночас продовжуючи наукові пошуки. Стрімка цифровізація, інтеграція в європейський освітній простір, вимоги до відкритої науки, розвиток STEM-освіти та міжнародних партнерств – усе це формує новий формат університетської діяльності. У таких обставинах сильними залишаються лише ті університети, які мають міцні наукові колективи та стійку систему академічних цінностей. В основі цих цінностей – кафедра як спільнота професійної відповідальності, взаємної підтримки та високих стандартів у навчанні й дослідженнях.

Це видання – друга спроба колективу кафедри хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка зазирнути у витoki власної історії, осмислити

шлях, пройдений за 60 років, і з вдячністю згадати людей, які творили цю історію у різні періоди – від заснування кафедри до сьогодення, сповненого кардинальних суспільних змін. Ювілей – це можливість відчувати причетність до великої традиції, згадати наших учителів і наставників, побачити результати праці багатьох поколінь викладачів, студентів, випускників.

Ця книга присвячена звичайним, але водночас особливим людям – тим, хто щоденною, наполегливою та подеколи непомітною працею творив, творить і, переконані, надалі творитиме історію рідної кафедри. Це видання про всіх нас – про велику хімічну родину, що формується вже шість десятиліть.

Ми прагнули зробити його справді пам'ятним для кожного, хто візьме його до рук. А деталізація? Вона обов'язково буде – у наступних книгах до нових ювілеїв, адже історія кафедри продовжується щодня й невпинно збагачується новими подіями, іменами та здобутками.

Ми віримо, що попереду в Житомирського державного університету імені Івана Франка та кафедри хімії – нові звершення, нові покоління науковців і чимало ювілейних дат, які ми зустрічатимемо разом, сильніші за всі виклики часу.

*Завідувач кафедри хімії
доц. Олена Анічкіна*

*Исторический
нарис*

Велика частина краєзнавчого матеріалу, що пов'язаний з будинком № 42 на вулиці Університетській, базується на роботах Георгія Павловича Мокрицького та Бориса Дубмана.

Вулиця Університетська – одна із найстаріших вулиць Житомира. Її історична назва – вулиця Зелена (поряд на Петрівській горі тоді був зелений гай). Це була стародавня дорога з Петрівської гори в Передмісті (нині майдан Корольова). У XVIII столітті дорога почала

забудовуватися і з неї утворилися дві вулиці – Зелена і Глиняна (нині вулиця Театральна). Зелена вулиця починалася на Петрівській горі (де і тепер), і закінчувалася перед садибою адвоката Словацького — дядька видатного польського і українського поета Юліуша Словацького. Садиба

Словацького знаходилася в районі нинішнього Нового бульвару. У першій половині XIX століття вулицю продовжили до Великої Бердичівської. В другій половині XIX століття, коли проклали нові вулиці —

Молчанівську (тепер Новий бульвар) і нинішній Старий бульвар, то Зелена вулиця від Молчанівської зробила поворот на південь, закінчуючись на Старому бульварі. Тоді ж вона і змінила назву на Жандармську (тут знаходилася губернська жандармерія). З часом почало формуватися продовження Жандармської вулиці від нинішнього Старого бульвару до Монастирської вулиці (тепер вул. Шевченка). Це нове продовження одержало назву Ново-Жандармської вулиці, а стара її частина стала

називатися Старожандармською. У 1899 році до сторіччя з дня народження О. С. Пушкіна обидві вулиці об'єднали в одну під назвою вулиця Пушкінська. У липні 2023 року на сесії Житомирської міської ради на підставі результатів проведеного громадського обговорення прийняли рішення перейменувати вулицю Пушкінську від буд. №1 до 32/8 — на вулицю Віктора Косенка, а від буд. №34 до 63 — на вулицю Університетську, адже історія цієї частини вулиці безпосередньо пов'язана із формуванням університетської освіти. На вулицях є багато пам'ятників історії і архітектури, а довжина складає близько 2-х кілометрів.

Будівля, де тепер знаходиться природничий факультет Житомирського державного університету імені Івана Франка, є унікальною спорудою. Це – перший триповерховий будинок в стилі неокласицизму у Житомирі, побудований у 1882 році для першого в історії міста вищого навчального закладу – єврейського вчительського інституту. Також він є пам'яткою архітектури і містобудування (охоронне свідоцтво № 174).

Історія цієї будівлі пов'язана з Житомирським рабинським училищем, яке було відкрито у м. Житомирі в

1846 році у зв'язку з «подписанием высочайшего указа 13 ноября 1844 года, было повелено учредить для приготовления учителей еврейского закона и раввинов – раввинские училища, сравнив их в отношении к общим предметам с гимназиями». Училища мали забезпечувати вчителями талмуду усі єврейські громади величезної імперії. «В раввинских училищах евреям предметам обучать в учительском отделении в такой степени, чтобы воспитанники оного могли преподавать сии предметы в училищах 1-го и 2-го разрядов, а в раввинском – сколько необходимо для образования раввина, отклоняя, если не при самом начале, то, по крайней мере, при первой представляющейся возможности, все излишние философские умозрения комментаторов Талмуда». У секретній записці було зазначено: «По открытии обоих раввинских училищ объявить во всеобщее сведение, что по истечении 20 лет никто не может быть определен в учителя еврейских предметов, ниже избран в раввины, если не обучался в таком училище». Таких училищ було лише два у Царській імперії у Житомирі та Вільно.

Не маючи власного будинку, училище знаходилося у

неприспособлених приміщеннях. Зокрема, у будинку № 23 на вулиці Малій Бердичівській, а також на розі Малої Бердичівської, Чуднівської, Театральної та в інших місцях.

Оскільки єврейських училищ на всю Російську імперію було тільки два, в них згуртувалися найкращі, найпрогресивніші інтелектуальні сили євреїв, а також українців, росіян, чехів.

Відтак, міста, де вони діяли, – Вільно і Житомир – були свого роду єврейськими університетськими центрами. Завдяки цьому навчальному закладові євреї нашого регіону долучалися до світової культури та передавали свій досвід.

Оскільки чисельність учнів училища постійно зростала, так у 1848-1850 роках вона становила близько 70 осіб, 1851-1852 роках близько 200 осіб, а найбільша кількість учнів зафіксована у 1864 році — 284 учні. Тому в 1851 році постало питання про будівництво нового приміщення для Житомирського рабинського училища на розі вулиці Новожданської та запроектованого бульвару. В акті від 30 вересня 1851 року майданчик для будівлі описаний так:

«Місце це знаходиться на рівнині біля населеної частини міста, має пісчано-глинистий ґрунт, зручний для зведення великої будівлі і при тому суміжне з кварталом для будівлі губернської гімназії...».

16 березня 1973 року за ініціативи міністра народної освіти графа Д. Толстого казенні єврейські училища були реформовані, так у липні 1873 року на базі колишнього Житомирського рабинського училища відкривається Житомирський єврейський вчительський інститут, який до 1882 року (часу закінчення будівництва нового приміщення на вулиці Новожандармській) знаходився у двоповерховій цегляній будівлі, побудованій графинею Евеліною Ганською на вулиці Малій Бердичівській, теперішня адреса вул. Мала Бердичівська, 12. У списках викладачів інституту були такі відомі діячі просвіти того часу як А. Б. Готлобер, Х. З. Слонімський, Л. Д. Цвейфель, Х. Г. Лернер, М. М. Сухоставер, талановитий вчений-механік Хаїм Гохман. У інституті також працював прадід (батько бабусі) Володимира Семеновича Висоцького — Овсій-Гешель Хаїм-Мордкович Бронштейн (Мордко Бронштейн).

У рік заснування інституту в ньому було лише 20 студентів, а у 1874 році – вже 37. У 1877 році серед інших абітурієнтів для вступу в інститут подав документи й переяславський єврейський хлопчик Шолом Рабинович. Але згодом йому від директора інституту Йосипа Гурлянда прийшов лист-відмова мотивований непідходящим віком абітурєнта: «Ввиду того, что курс обучения в институте четырехлетний, а из бумаг и метрики явствует, что обладатель их родился 18 февраля 1859 года, следовательно, он в 1880 году – всего лишь через три года, в октябре должен будет явиться на призыв, то есть за год до того, как закончит курс в учительском институте». Таким чином Йосип Гурлянд сам викреслив з числа можливих студентів Житомирського інституту людину, яка згодом стала видатним майстром слова, класиком єврейської літератури, ім'я якої Шолом Алейхем.

На початку 80-х років XIX століття нарешті

вирішилося питання про будівництво власного навчального корпусу інституту. Майданчик для новобудови довго шукати не довелося. Адже залишалася незайманою ділянка на Новожандармській вулиці, виділена міською Думою колишньому рабинському училищу ще у 60-х роках. Тут і вирішили побудувати єврейський вчительський інститут.

У Житомирському обласному державному архіві знаходяться документи щодо будівництва головного навчального корпусу інституту — «Книга протоколів и актів наблюдательного комитета за постройкой зданий для помещения учительского института в Житомире». Будівництво велося за проектом архітекторів Пархоменко та Бобрика, підрядником на цьому об'єкті був житомирський купець Першої гільдії — Мусій Холоденко.

9 квітня 1880 року було викопано траншеї під фундаменти майбутньої будівлі Житомирського єврейського учительського інституту на вулиці Новожандармській, при цьому на відміну від початкового проекту будівлю вирішили споруджувати не на розі Новожандармської вулиці і бульвару, а суттєво посунути на схід, у глибину придбаної садиби.

12 квітня 1880 року відбулося урочисте закладання першого каменя у фундамент будинку і його освячення. Судячи із записів у книзі, початковий проект мав суттєві вади і не враховував багатьох специфічних особливостей Житомира. Оскільки проект був складений у Петербурзі як типовий для класичних гімназій імперії, то не міг враховувати, з одного боку, багатства Волині на поклади гранітів, а з іншого — слабкість житомирської цегли (що неодноразово зазначалося членами спостережного комітету допоки здійснювалася кладка стін).

На майданчик будівництва інституту в Житомир часто приїздив архітектор Київського навчального округу Рубан і разом зі своїм уповноваженим житомирським будівельником-десятником Пархоменком, за згодою підрядника та замовника, Рубан почав вносити суттєві зміни у проект.

Так, у квітні–травні 1880 року було вирішено

поглибити фундамент головного корпусу, а цоколь підняти. Запроектовані дерев'яні сходи і цегляний цоколь вирішили замінити гранітними. Крім того, будівельний спостережний комітет, знаючи властивості місцевої цегли, запропонував зробити металеву обв'язку головного корпусу не лише по периметру третього поверху, а й другого та першого. Для такої обв'язки були виготовлені спеціальні металеві пояси на Денишівському металургійному заводі.

Протягом травня-червня 1880 року продовжувалась кладка фундаменту та цоколя. 4 липня 1880 року ці роботи в основному були завершені. У той же час куратором будівництва замість архітектора Рубана був призначений інженер-полковник Чекмарьов. Паралельно велось спорудження будинку лікарні, сараю, дров'яного та господарського двору. За ініціативи нового архітектора для підтримки печей було запропоновано застосувати замість залізних кронштейнів старі залізничні рейки, а поряд з витяжною вентиляцією влаштувати й приточну. У зв'язку з тим, що підрядник істотно виправив проектну документацію, кошторис виконаних робіт станом на 14 липня 1881 року перевищував заплановану суму на 3,3 тисячі рублів.

У серпні 1882 року було змонтовано 62 гранітні сходинок парадних сходів і 88 – бокових, а у вересні основні роботи на будівництві інституту були завершені. 27 вересня його прийняли в експлуатацію, а 29 вересня 1882 року інститут відсвяткував у триповерховому корпусі новосілля на Новожандармській вулиці. Загалом будівництво тривало майже два з половиною роки.

Основний фасад, що виходить на вулицю, зорієнтований в північному напрямку, тому частина аудиторій (гімнастичний зал, канцелярія, молитовний зал та інші допоміжні приміщення) не забезпечувалася достатнім природним освітленням. Розвинутий боковий фасад зорієнтований на схід. У цій частині будинку й знаходилися основні аудиторії, вікна яких виходять на схід та південь.

Як свідчать архівні документи, через два роки після

новосілля в приміщеннях інституту довелося робити ремонт, що здійснювався житомирським підрядником Магнером. Він, зокрема, перестелив підлогу у багатьох приміщеннях, подекуди замінив штукатурку, відремонтував печі. У 1885 році під керівництвом цивільного інженера О. І. Ремера було здійснено триповерхову прибудову до західного фасаду головного корпусу, в якій розмістилися приміщення туалетів.

З дня відкриття Житомирського єврейського учительського інституту його директором був В. Андрузький, а 15 липня 1877 року його змінив на цій посаді інспектор Житомирської гімназії М. Г. Барський — випускник університету св. Володимира, православного віросповідання. У Державному архіві Житомирської області частково збереглися справи по особовому складу, списки студентів і викладачів інституту, класні журнали і програми, протоколи засідань педагогічної ради та інші документи інституту за 1873–1885 роки.

У цей період звіти інспекторів містили позитивні оцінки стану морального виховання студентів, зокрема відзначалося, що «більша частина студентів проникнута розумінням обов'язку, до виконання якого вони готуються», фіксувалося зменшення провин учнів і санкцій, які до них застосовували.

Педагогічний колектив Житомирського єврейського вчительського інституту своїм основним завданням вважав кваліфіковану організацію навчального процесу, тобто, по факту, вчительський інститут повністю не виконував покладеного на нього владою завдання — виховувати єврейське юнацтво в імперському дусі. На це, зокрема, вказують результати численних інспекторських перевірок, відомо, наприклад, що в 1881 році попечитель Київського навчального округу в листі до директора Житомирського єврейського вчительського інституту писав про помічені в Житомирському єврейському вчительському інституті «симптоми дурного впливу», що виявлялися в невдоволенні вихованців «панівними в закладі порядками».

Усі ці «симптоми» та «невдоволення» мали доволі просте

пояснення. Попри всі переваги державної професійної освіти, залишалося також і чимало фактів, із якими важко було миритися представникам єврейської громади, котрі несли на собі основний фінансовий тягар утримання державних закладів, так доволі негативно сприймалися рішення уряду про те, що директором і викладачами інституту, крім посад інспектора, учителів єврейських предметів і математики, могли бути тільки християни. Часто невдоволення підсилювалось у результаті діяльності окремих православних керівників закладу, які не завжди схвалювали сам факт функціонування національно-орієнтованого професійного закладу.

Ставлення М. Барського до єврейської освіти можна зрозуміти з «Короткої записки з приводу існування єврейських навчальних закладів» попечителю Київського навчального округу. В ній він пише, що «снування окремих єврейських вчительських інститутів не приносить користі, а скоріше шкодить», оскільки при них, на його думку, «буде розвиватися відчуженість і єврейський соціалізм».

Можливість здобути освіту в єврейському навчальному закладі, звільнення його учнів від військової повинності, а також певні пільги для його випускників, які надавалися державою, привертали до Житомирського єврейського учительського інституту єврейську молодь. Причому з кожним роком кількість вихованців інституту зростала. Так у 1873/74 навчальному році вихованців нараховувалося 22, у 1874/75 — 37, у 1875/76 — 47, у 1876/77 — 64, у 1877/78 — 67, у 1878/79 — 70, у 1879/80 — 74. За 12 років існування Житомирського єврейського учительського інституту в його стінах здобули освіту більше 200 єврейських юнаків. Вони зіграли значну роль у вирішенні питання кадрового забезпечення єврейських навчальних закладів усієї «смуги осілості».

Відносно спокійне життя в Житомирському єврейському інституті закінчилося у 1883 році, коли замість М. Барського директором був призначений Євген Григорович Котельников — випускник Харківського університету, професор механіки і вищої математики.

Вчений ступінь він отримав за роботу «О действии света на материю вообще и некоторых случаях этого действия в особенности», є автором книг «Опыт фотографии на коллодиуме», «Элементарный курс механики» і переклав з німецької книгу «Курс практической фотографии». Одним з найбільших захоплень Євгена Григоровича Котельникова була фотосправа та театр. Дружиною Є. Г. Котельникова була дочка художника-кріпака, вона сама добре малювала, грала на роялі і брала участь, разом з Є. Г. Котельниковим, у спектаклях. Таким чином, їх син Гліб Євгенович Котельников з раннього дитинства був приучений до точних і технічних наук та мистецтва.

З лютого 1883 року Євген Григорович Котельников разом із сім'єю оселився в п'ятикімнатній казенній директорській квартирі, що знаходилася на першому поверсі інституту, тепер тут розташовані лабораторії аналітичної хімії та хімічної технології. Отже, в приміщенні інституту (тепер це 117 аудиторія кафедри хімії) жив син Євгена Григоровича — Гліб Євгенович Котельников (18.01.1872 р. за старим

Котельніков Г. Є.

стилем), який став у подальшому видатним конструктором-винахідником, автором першого в світі ранцевого авіаційного парашуту (патент Франції від 20.03.1912 р. № 438612). Перше випробування якого Г. Є. Котельников провів 6(19) червня 1912 під Санкт-Петербургом в селі Салізі (з вересня 1949 року — селище Котельніково), для випробувань була зроблена лялька вагою 76 кг яку прив'язали до гандоли аеростату і скинули з висоти 200 м. Перший стрибок (з мосту) з ранцевим парашутом було здійснено 5 січня 1913 року студентом Санкт-Петербурзької консерваторії Володимир Оссовський у м. Руане (Франція).

Водночас, нажаль, висока освіченість та прогресивні погляди директора Житомирського єврейського інституту

Євгена Григоровича Котельникова не завадили проявитися у гіпертрофованому вигляді його антисемітським поглядам. Так, єврейська громадськість була обурена його антисемітською діяльністю. З перших днів роботи Є. Г. Котельникова в інституті почався надзвичайний дисциплінарний гніт, який межував з тортурами. Він ображав студентів, погрожував та залякував їх. Діяльність Котельникова на посаді директора була спрямована на те, щоб «робити життя євреїв нестерпним, хоча б в особі маси бідних юнаків єврейської бурси під назвою інститут». Таку сувору оцінку його антиєврейського настрою дала газета «Недельная хроника Восхода» (№ 33, 1883 р.), яка писала, що «юдофобія його у край грубій формі проявилася в стосунках з викладачами-євреями. У розмовах з викладачами і персоналом адміністрації він заявив, що є противником єврейської освіти і «очистить тутешній інститут, як він вже достатньо підчистив Віленський». У 1885 р. Котельников відмовив у прийомі на роботу кандидату математичних наук, вихованцю Петербурзького університету Я. Хазіну лише тому, що він єврей. Він ввів найжорстокішу дисципліну і формалізм, звільнив багато вчителів-євреїв, заборонив всім вихованцям давати приватні уроки, що негативно впливало на матеріальне становище і підготовку до практичної діяльності.

Слід зазначити, що вимоги щодо християнського віросповідання керівного й викладацького складу інституту виконувалися не завжди. Так, протягом функціонування Житомирського єврейського вчительського інституту в ньому служили люди різних віросповідань (православні, протестанти, юдеї), станів (дворяни, духовенство, купці, міщани) та рівнів освіти (доктори й кандидати наук, магістри, випускники університетів, середніх і початкових закладів і навіть особи, які отримали лише домашнє виховання).

Після Є. Котельникова на посаду Житомирського єврейського учительського інституту було призначено М. П. Пересвєтова. Єврейська громада з надією чекала позитивних перемін у житті інституту. У його нового

керівництва було багато роботи щодо виправлення недоліків, залишених недбалим управлінням минулих років. Діяльність директора інституті М. Пересвєтова позитивно вплинула на старанність студентів і якість їх навчання, довіру громади й збільшення кількості вступників.

На початку 80-х років XIX ст. стало ясно, що спроба російського самодержавства створити такі навчальні заклади, які готували б слухняних обрусителів єврейської молоді, провалилася. 28 листопада 1885 р. цар Олександр III затвердив указ про закриття Житомирського єврейського учительського інституту. Газета «Недельная хроника Восхода» повідомляла: «Смертний вирок цій установі винесений і підготовлений. 14 грудня 1885 р. дирекція інституту отримала від попечителя Київського навчального округу відношення, у якому директору сповістили, що Житомирський інститут за непотрібністю закривається, а приміщення його передається окружному суду. Учнів, які того побажають, буде переведено у Віленський учительський інститут»..

У зв'язку з цим чимало його кращих викладачів, на жаль, виїхали. Серед них — Х. І. Гохман, який переїхав до Одеси, де був приват-доцентом університету, а з 1894 року отримав звання доктора прикладної математики. Згодом він заснував там разом з колишнім директором Житомирського інституту І. Х. Гурляндом класичну гімназію. У галузі механіки він розвинув математичну теорію кінематичних пар і кінематичних ланцюгів, склав у загальному вигляді рівняння існування механізмів.

І. Х. Гурлянд також відомий як автор ряду наукових праць. Його робота «О влиянии философии мусульманской религии, а именно Мутакаллимов, Ашариев и Мутазалитов, на философию религии Моисея Маймонида» була нагороджена золотою медаллю і надрукована за рахунок Санкт-Петербурзького університету (1863). У 1866 р. він визнаний магістром єврейської словесності за дисертацію на тему: «Новые материалы для истории еврейской литературы XV столетия» (С-Пб, 1866). І. Х. Гурлянд надрукував ще ряд важливих праць.

За час свого існування інститут встиг підготувати більше 200 фахівців, що працювали у єврейських закладах освіти Житомира, Одеси, Сімферополя, Кременчука та в інших містах осідлості євреїв Російської імперії.

Після закриття інституту будинок протягом наступних чотирьох років майже не експлуатувався, а 2 березня 1887 року в ньому було відкрите двокласне єврейське початкове училище (воно займало лише кілька приміщень першого поверху і там проживали жильці у казенній квартирі помічника класного наставника). Училище знаходилося у будинку на Новожандармській до 22 червня 1890 року, оскільки за поданням Міністра народної освіти Державна Рада 10 квітня 1890 року прийняла рішення придбати будинок колишнього єврейського вчительського інституту для Житомирської прогімназії.

У 1877 році у величезній Волинській губернії з населенням майже 4 мільйони чоловік і територією понад 70 тисяч квадратних кілометрів (тобто це більше, ніж території ряду самостійних європейських держав), діяло всього три чоловічих середніх учбових заклади: класична гімназія в Житомирі, прогімназія в Острозі та реальне училище в Рівному. У результаті конкурс на вступ до Житомирської гімназії був настільки високим, що на навчання до неї потрапляли тільки щасливчики. Проблема не знаходила вирішення. Була навіть спроба житомирських педагогів К. Комара та Ф. Зентфлебена відкрити приватну прогімназію, але вона не увінчалася успіхом. У той же час волинський губернатор П. Грессер доповідав попечителю Київського навчального округу про затримку в розвитку народної освіти губернії. І через це багато дітей з Волині були вимушені навчатись за кордоном, «где они получают воспитание, конечно, далеко не соответствующее интересам родного края и видам правительства».

Зважаючи на це, Державна рада Російської імперії, розглянувши клопотання Міністра народної освіти, прийняла рішення відкрити в Житомирі з 1 липня 1877 року чоловічу прогімназію. Для нового навчального закладу було орендовано великий двоповерховий будинок

полковника корпусу жандармів В. О. Янова на Великій Бердичівській вулиці (тепер тут центр технічної інформації). Проте він повною мірою не задовольняв потреб прогімназії. Кімнати класів були прохідними і їх не вистачало, бракувало також гімнастичної і рекреаційної зали, перший поверх мав підвищену вологість. Єдиний будинок на вулиці Великій Вільській, що належав купцю Ляшкову, міг би влаштувати прогімназію, але він був на той час вже придбаний єпархіальним відомством. Отож було вирішено побудувати до будинку Янова двоповерхову прибудову з чотирма класами. У серпні 1880 року прибудова виросла, але вона також не вирішила всіх проблем. Лише із закриттям учительського інституту на вулиці Пушкінській з'явився реальний шанс переїхати прогімназії у кращу будівлю.

Таким чином, Житомирська прогімназія лише через 13 років свого існування нарешті отримала власне приміщення. Щоправда за нього потрібно було сплатити з казни 133 808 рублів протягом 33,5 років, перераховуючи по 4 000 рублів щорічно в рахунок спеціальних коштів Міністерства народної освіти, що виділялися на освіту євреїв.

Будинок, що пустував впродовж чотирьох років потребував реконструкції та значного ремонту, так у звіті завідуючого господарським комітетом прогімназії Б. І. Зіффермана зазначено, що за чотири роки, що минули від закриття інституту, зіпсувалися замки у багатьох дверях, побилися 59 шибок у вікнах, вимагала ремонту столярка, підлога. Крім того, у деяких місцях заіржавів дах, від чого на третьому поверсі через затікання зіпсувалася стеля, а у двох кімнатах зі стелі штукатурка зовсім обвалилася. Обсипалася в багатьох місцях зовнішня штукатурка, у стінах головного корпусу з'явилися тріщини.

Проект капітального ремонту будівлі інституту і переобладнання його під гімназію розробив київський архітектор М. Чекмарьов, який раніше керував спорудженням інституту. Передбачалося перепланування приміщення, перенесення деяких вікон і дверей, ремонт

флігелів, підсилення підлоги верхнього поверху і влаштування додаткових ферм для кріплення перекриття у зв'язку з обладнанням домової гімназичної церкви (саме завдяки домовій церкві на фронтоні будинку й з'явився хрест, який ми бачимо на дореволюційних знімках). На відкритих торгах за всі ці роботи найменшу суму зажадав отримати купець другої гільдії Г. Камінір. Він і склав договір на їх виконання за 11 075 рублів.

Капітальний ремонт будівлі було здійснено за 14 тисяч рублів, і на початку листопада 1890 року прогімназія нарешті перебралася у власне просторе приміщення. Тут, зокрема, було відремонтовано 80 вікон та 40 дверей у головному корпусі та флігелі. Над церквою встановлено дерев'яну дзвіницю висотою 10 аршин (трохи більше 7 метрів). Разом з головним корпусом був відремонтований і пансіон з великою кухнею, окремими приміщеннями для лікарні і пральні.

Терещенко Ф. А.

Значну допомогу прогімназії у ремонті і переобладнанні нового приміщення надав її почесний попечитель, відомий житомирський меценат барон І. М. Шодуар. Він, зокрема, пожертвував 3 000 рублів на обладнання церкви, крім того, щороку вносив на всілякі потреби гімназії по 500 рублів. На обладнання гімназичної церкви півтори тисячі рублів пожертвував відомий український меценат Федір Терещенко. Освячення гімназичної церкви в ім'я св. Апостола Євангеліста Іоанна Богослова відбулося 26 вересня 1890 року, наступного дня, тобто 27 вересня прогімназія

відсвяткувала перехід до нового приміщення. У цей період гімназію відвідали Київський генерал-губернатор, граф Олексій Ігнат'єв та граф О. О. Мусін-Пушкін.

Класи знаходилися на першому і другому поверхах. На другому поверсі були: вчительська, інспекторська, бібліотечний та актовий зал, кімната канцелярії, дві «шинельні» (гардероб), вчительська та учнівська кімнати, а також квартира інспектора з 6 кімнат. На першому і третьому поверхах розмістився пансіон для іногородніх учнів, казенні квартири для вихователів пансіону і економа прогімназії. У подвір'ї був флігель лікарні пансіону та будівля з різноманітними господарськими службами: пральнею, коморами, льогами, льодовиками та сараєм. Ось так розпочався новий період в історії будинку — гімназичний.

Ігнат'єв О. П.

Оселившись у великому триповерховому будинку, прогімназія цілком задовольнила свої потреби не тільки в усіх приміщеннях, а й змогла розмістити тут великий учнівський пансіон (свого роду гуртожиток). Оскільки нова будівля цілком могла вмістити повну (класичну) гімназію, знову відновилося подання прохань у Міністерство народної освіти перетворити Житомирську прогімназію у гімназію класичну або хоча б шестикласну.

Ця проблема з року в рік все більше загострювалася і у 1896 році в п'ятому класі Житомирської чоловічої гімназії не виявилось жодного вільного місця для 40 випускників прогімназії. Їм не залишалось нічого іншого, як від'їжджати з рідного Житомира в інші губернії, щоб продовжити навчання. Щоб вирішити цю проблему, міська Дума погодилася асигнувати з бюджету 3 тисячі рублів. Але у вищих інстанціях йти житомирянам назустріч не поспішали. Тоді за пропозицією інспектора прогімназії Я. М. Гадзинського в Житомирській чоловічій гімназії було відкрито додаткове третє паралельне відділення, щоб забезпечити продовження навчання випускників прогімназії. Наприкінці грудня 1896 року Державна Рада Російської імперії розглянула і прийняла проект

перетворення прогімназії у Житомирі в повну гімназію. 17 лютого 1897 року він був затверджений імператором Ніколаєм II.

Згідно з царським указом з 1 липня 1897 року повинно було розпочатись поступове перетворення Житомирської прогімназії в гімназію, шляхом відкриття у ній починаючи з цього часу по одному вищому класу щорічно.

Наприкінці травня 1897 року вперше було переведено учнів четвертого класу до п'ятого, замість випуску з нього, як раніше. 1 липня перетворення прогімназії в гімназію завершилося, а її першим директором був призначений інспектор Я. М. Гадзинський.

31 серпня 1897 року відбулося урочисте відкриття Другої Житомирської чоловічої гімназії. На ньому серед інших високопоставлених осіб були присутні інспектор Київського навчального округу, визначний вчений і громадський діяч, почесний член Російської Академії наук В. В. Вельямінов-Зернов, а також П. П. Извольський (представник давнього дворянського роду, член Державної ради і обер-прокурор Священного Синоду) та граф С. А. Уваров (губернський предводитель дворянства, представник славного родоводу Уварових). При Другій Житомирській чоловічій гімназії щорічно навчалось близько 400 учнів. При гімназії функціонував пансіон для іногородніх учнів. Викладачами у різні роки були такі відомі педагоги як В. Ю. Коломійцев, В. В. Гюген, Х. О. Садиленко, В. И. Яньшинов та інші.

Извольський П. П.

У приміщенні II Житомирської чоловічої гімназії функціонувало Волинське гімнастичне товариство «Сокіл», викладачі та учні якого відіграли значну роль у розвитку і започаткуванні у Житомирі і Волинській губернії фізичного виховання і спорту.

Розвиток сокільського руху, ініціатором якого виступив доктор філософії чех Мирослав Тирш, який у

1862 році організував перше товариство «Сокіл» у Празі, був спрямований на використання засобів фізичної культури як носіїв державницької та національно-культурної ідеї чеського народу.

У 60–70-х роках XIX століття чеський народ вів визвольну боротьбу за свою незалежність проти Австрії. Важливу роль у цій боротьбі, а також об'єднанні чехів, відродженні їхнього самобутнього побуту, культури, відіграли гімнастичні товариства «Сокіл». Празький зліт сокільських організацій 1882 року дав новий поштовх поширенню сокільської гімнастики в багатьох країнах Європи.

Мирослав Тирш

Фреліх М.В.

Одним із ініціаторів та найактивнішим організатором Волинського гімнастичного товариства «Сокіл» був викладач гімнастики Другої Житомирської чоловічої гімназії Максиміліан В'ячеславович Фреліх. Із 1904 року по 1906 рік він викладав гімнастику в III Варшавській гімназії. У 1906 році його переводять на роботу в гімназію міста Риги, а в 1909 році — у Другу Житомирську чоловічу гімназію.

Працюючи у Варшаві та Ризі, М. В. Фреліх був добре обізнаний із сокільською гімнастикою та іншими видами спорту (футбол, легка атлетика, боротьба та ін.). Саме завдяки М. В. Фреліху, в Житомирі започатковуються у 1910–1911 роках при Першій і Другій чоловічих гімназіях футбол, боротьба та інші види спорту. Свій предмет М. В. Фреліх знав досконало і викладав на високому професійному рівні.

У посвідченні № 236, виданому в лютому 1914 року директором Другої чоловічої гімназії зазначалось: «Дано Максиміліану Вячеславовичу Фрелиху в том, что он за

время своей службы в качестве преподавателя гимнастики Житомирской II гимназии с 1909 года по настоящее время обнаруживал выдающиеся познания в своем предмете, относился к делу ревностно и с любовью и достиг значительных успехов, причем один вид исполненных учениками Житомирской II гимназии при Попечителе осенью 1912 года групповых упражнений „Пирамиды“ даже удостоился рекомендации Его Превосходительства другим учебным заведениям путем помещения их к циркуляру по Киевскому учебному округу за 1913 год. Наконец, заслуживает внимания и то обстоятельство, что благодаря распорядительности и неусытному вниманию г. Фрелиха за все время преподавания гимнастики в Житомирской гимназии на уроках гимнастики не было ни одного несчастного случая».

Ідею створення гімнастичного товариства підтримали викладачі Другої чоловічої гімназії, і, в першу чергу, викладач історії і географії, кавалер ордена Святого Станіслава III ступеня Павло Іванович Каділін. «Ценные услуги оказал новому обществу член-учредитель П. И. Кадилин популярными лекциями о сокольстве, которые у нас пользовались шумным успехом благодаря покровительству высших сфер».

Заявка на реєстрацію товариства була подана на ім'я губернатора 20 серпня 1910 року, а вже 2 вересня губернатор Волині О. П. Кутайсов дає дозвіл на відкриття «Сокола». Товариство почало працювати з 17 жовтня 1910 року у приміщенні I чоловічої гімназії. Відповідно до Статуту основною метою товариства було: «Содействовать

фізическому совершенствованию своих членов и содействовать распространению идеи физического развития в более широких слоях населения; содействовать учащимся местных учебных заведений в деле физического развития как отдельным лицам, так и целым учебным заведениям».

Очолив правління товариства директор Першої чоловічої гімназії Іван Онисофорович Чехлатов, заступником було обрано полковника Андроніка Андрійовича Прокоповича, секретарем Дмитра Євдокимовича Теодоровича. На день відкриття в організації налічувалося всього 34 члени (з них 6 жінок). На кінець року кількість членів досягла 50 (в т. ч. 13 жінок). Заняття проводились чотири рази на тиждень. Існувало товариство на кошти членських внесків (6 карбованців на рік), надходжень від проведення концертних вечорів і допомоги приватних осіб. Звичайно таких коштів для повноцінного функціонування товариства було замало.

Серед членів товариства «Сокіл» були і футболісти, які стали першими хто почав грати у Велику гру в губернському центрі Волині. Перший офіційний футбольний матч у Житомирі відбувся 12 липня 1912 р. на Путятинській ярмарковій площі. Для цього було підготовлено футбольне поле з розміткою, яка відповідала всім правилам. Трибун для глядачів не було. Фактично, це був перший спеціалізований футбольний стадіон у Житомирі. Грали команди гімнастичного товариства «Сокіл» та міського клубу любителів футболу «Уніон». На жаль, історія не зберегла до наших днів імена учасників того історичного поєдинку, як і його результат, але все ж дата його проведення стала відправною точкою для житомирського футболу.

Уже у 1913 р. у Житомирі було 5 команд — крім «Сокола» та «Уніона» були сформовані колективи реального та комерційного училищ та Першої чоловічої гімназії. Вони грали між собою на тому ж полі Путятинської площі. Матчі привертати увагу публіки — деякі з них відвідували до 200 глядачів. Розвиток футболу був перерваний Першою

Світовою війною.

На початку 20-х рр. кількість футбольних команд у Житомирі стала швидко зростати. Житомиряни грали (там само, на Путятинській площі) не лише між собою, а й з колективами з Бердичева, Овруча, Малина та інших міст. Провідними командами лишалися «Сокіл» та «Уніон».

У 1923 р. у Житомирі було зведено перший стадіон з трибунами (нині — це стадіон «Спартак»). З 1924 р. у Житомирі стали регулярно проводити офіційні чемпіонати міста з футболу (у першому сезоні участь брало 17 команд). З того часу футбол став невід'ємною частиною життя міста.

На початку 1911 року І. О. Чехлатов залишає посаду голови правління, відмовивши товариству в приміщенні І чоловічої гімназії для проведення занять. Після довгих поневірянь і безлічі прохань товариство «приютилось при местной II гимназии (вул. Пушкінська, 42), любезно предоставившей свое помещение бесплатно».

Про цю подію газета «Наша Волинь» від 1 липня 1911 року писала: «На днях состоялось заседание правления „Сокол“. Правление вполне одобрило все приобретенные гимнастические машины и постановило теперь же приобрести все остальное необходимое для широкой постановки дела обучения сокольской гимнастике. Правление постановило:

выразить благодарность господину директору II гимназии В. Е. Ястремскому за оказанный приют обществу в помещении гимназии;

просить г. Волынского губернатора утвердить рисунок Сокольского знамени;

просить Городскую думу оказать помощь обществу назначением ему субсидий.

По-видимому правление решило энергично заняться своим делом. Было бы весьма желательно, чтобы лица, ясно понимающие всю важность физического развития нашей дряблой молодежи, пришли б обществу на помощь».

Однак допомоги товариство так і не отримало. Міська дума на своєму засіданні 6 жовтня 1911 року прохання про надання товариству «Сокіл» фінансової допомоги відхилила.

Волинське сокільство завзято та системно організовувало та проводило показові виступи, чисельні музично-танцювальні вечори, зльоти, благодійні концерти, театральні вистави.

Заміна керосинового освітлення на електричне відбулося в період з 22 січня по 3 квітня 1907 р. Господарський комітет уклав з фірмою «Ольжевич і Кернь» контракт про електричне освітлення прогімназії і пансіону. Згідно контракту фірма «Ольжевич і Кернь» зобов'язалася:

«... влаштувати електричне освітлення на всіх поверхах будівлі (прогімназії, пансіону та квартири інспектора);

зробити устаткування для електричного освітлення з найкращого матеріалу;

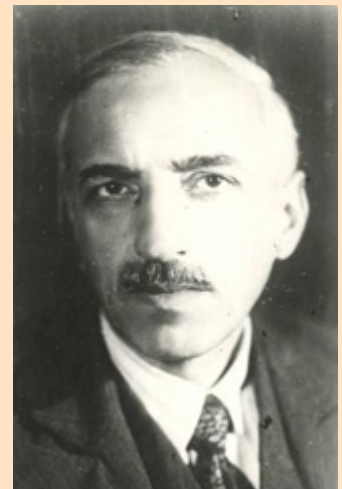
влаштувати освітлення вповні безпечне і для ока не шкідливе;

влаштувати для електричного освітлення 90 лампочок, 5 люстр і 3 спеціальних для класних занять духових ламп з приєднанням їх до центральної станції;

плату за все приладдя для електричного освітлення отримати із прогімназії в розстрочку на протязі 5 років по 600 рублів у рік, у перший рік 300 руб. Коли почнуть працювати і 300 руб. по закінченню;

постачати безперервно достатню кількість електричної енергії необхідної для нагрівання лампочок;

для контролю за використаною електричною енергією установити стеження, за правильне функціонування якого фірма зобов'язується дати поруку.».

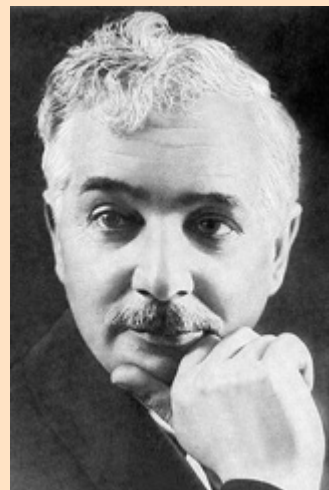

Лятошинський Б.М.

У подальші роки діяльності гімназії в стінах її нового будинку на Пушкінській навчався ряд визначних особистостей. Найбільш відомою постаттю серед випускників гімназії є безперечно видатний український композитор Борис Миколайович Лятошинський, який закінчив її у 1913 році. До речі, в одному класі з ним

навчався інший відомий український митець, театральний режисер і педагог Володимир Неллі, який залишив цікаві спогади про гімназичні роки нашого видатного композитора-земляка Б. М. Лятошинського.

У Другій чоловічій гімназії в 1898–1900 роках навчався талановитий поет і письменник, «творець срібляного віка» Саша Чорний. Він не закінчив навчання у шостому класі та був виключений за порушення дисципліни, як тоді казали, з «вовчим білетом» (тобто без права вступу в інші навчальні заклади імперії). Але це не завадило здібному юнаку взятися за перо і співпрацювати з житомирською газетою «Волинський вестник», де він вів сатиричний літопис міста «Дневник резонера».

Саша Чорний

Хижинський Л. С.

На літературній ниві прославилось ім'я ще одного вихованця Другої чоловічої гімназії, представника рідкісної професії — майстра книжкового екслібрису. На початку ХХ століття тут навчався Леонід Хижинський — український книжковий графік, учень Георгія Нарбута. Його перу належать ілюстрації та обкладинки серії книг «Государственный Эрмитаж», ілюстрації до «Поезії» М. Асєєва, «Поезії» М. Бажана, збірки «Де сходяться дороги» М. Рильського.

Ілюстрації й оформлена Леонідом Хижинським книга О. Форша «Одетые камнем», що демонструвалися в Парижі на Міжнародній виставці в 1937 році, були відмічені срібною медаллю. Він автор оригінальних фронтисписів, заставок, книжкових знаків.

Безперечно цікавою постаттю серед колишніх учнів Другої гімназії був визначний вчений і громадський діяч

Василь Якович Яроцький, який створив у гімназії учнівський дарвінівський гурток, пізніше видавав на гектографі гімназичний журнал. Його батько, Яків Васильович, теж був відомим українським істориком, археологом, краєзнавцем та викладав у Першій чоловічій гімназії. Василь Яроцький паралельно з навчанням у гімназії працював спостерігачем на метеорологічній станції. Змінивши потім декілька міст, був засуджений за участь у революційній діяльності та втік за кордон. Емігрував до Франції, потім переїхав до Англії і працював у Британському музеї, навчаючись у вищій школі економічних наук в Лондоні. Потім В. Я. Яроцький співпрацював з європейською та російською пресою. Повернувшись до Росії, читав лекції і публікував статті у часописах «Русское богатство», «Народное слово». Брав участь у роботі вищих органів профспілок радянської Росії, з 1920 року викладав у різних вузах, був членом Міжнародної Ради профспілок. З 1930 року — професор Середньоазіатського державного університету, в 1933–1936 роках — ректор цього університету в Ташкенті, де у 1938 році був репресований.

На хвилях історії гімназія пережила бурхливі події першої російської революції, Першої світової війни, змінюючи раз-по-раз господарів. Після Лютневої революції 1917 р. Друга Житомирська чоловіча гімназія не втратила свого значення у культурно-освітньому житті міста. Досить поважним був викладацький склад цього навчального закладу. У 1916–1917 н.р. директором гімназії був Іван Виноградов, який, до того ж, викладав історію. Крім нього, вчителями у гімназії працювали: Василь Кудрицький (священик, викладав Закон Божий для православних), Андрій Федуків (ксьондз, викладав Закон Божий для католиків), Василь Коломойцев (математичні предмети), Олексій Буримович (російська мова та словесність), Олексій Рижков (російська мова та словесність), Федір Влайков (російська мова та словесність, історія), Микола Бернатович (російська мова та словесність, історія), Антон Камарит (латинська мова), Іван Смирнов (латинська мова), Анатолій

Івановський (історія, латинська мова), Павло Кадилін (історія, географія, філософська пропедевтика), Микола Преферанський (законознавство), Олександр Ковлясов (історія, географія), Віктор Войтенко (географія, природознавство), Всеволод Стадников (фізика, природознавство), Олександр Теодорович (математичні предмети), Микола Рунський (математичні предмети, фізика), Микола Михалевич (математичні предмети, космографія), Альберт Цинг-Жатон (французька мова), Іван Керсопулов (французька мова), Конрад Куриков (німецька мова), Дмитро Теодорович (російська мова та словесність, математичні предмети, географія), Володимир Яньшинов (каліграфія, малювання). Більшість вчителів виконували водночас обов'язки класних керівників, у чому їм допомагали два помічника: Петро Гречулевич та Антон Милованов. Лікарем у гімназії працював Петро Ігумнов. Наступного року І. Керсопулов та М. Преферанський були мобілізовані до війська, їх замінили троє інших вчителів.

Таким чином, на той час у Другій чоловічій гімназії викладалися такі предмети: Закон Божий (у всіх класах), російська мова та словесність (у всіх класах), математичні предмети (арифметика — підготовчий та 1–3 класи; алгебра — 3–8 класи, геометрія — 4–8 класи, тригонометрія — 7–8 класи), космографія (8 клас), філософська пропедевтика (7–8 класи), фізика (6–8 класи), історія (1–8 класи), географія (у всіх класах), природознавство (1–3 класи), законознавство (8 клас), латинська мова (3–8 класи), французька мова (2–8 класи), німецька мова (1–8 класи), каліграфія (підготовчий та 1 класи), малювання (підготовчий та 1–3 класи). Крім цього, учні 8 класу проходили військову підготовку. Навчання велося російською мовою.

У гімназії продовжували діяти педагогічна рада, господарський та батьківський комітети. Зокрема, на засіданнях педради (вони відбувалися регулярно, наприклад, у 1916 р. — 48 разів) розглядалися наступні питання: 1) успішність та поведінка учнів під час навчання; 2) звільнення учнів від плати за навчання та відрахування за борги; 3) звіти класних керівників; 4) звіти

педагогічних комісій; 5) розподіл за класами та предметами письмових робіт; 6) результати письмових та усних іспитів; 7) щодо придбання книг та посібників; 8) постанови державного та місцевого керівництва у галузі освіти; 9) щодо покращення навчально-виховної роботи та раціонального розподілу предметів. У жовтні 1917 р. до складу батьківського комітету входив 51 чол. (по 3 від кожного відділення кожного класу і від підготовчого класу). Головою комітету був В. Білецький. Варто відзначити, що у роки Першої світової війни приміщення гімназії було передане військовому шпиталю, що порушило її звичне життя. Заняття учнів проходили у будинку Першої Житомирської чоловічої гімназії у другу зміну.

У цей час, коли війна зумовила зменшення економічної стабільності населення, у гімназії продовжувала діяти практика допомоги незаможним учням. Цим опікувалися відповідне товариство, яке діяло при цьому навчальному закладі, а також її батьківський комітет. Так, у 1916–1917 н.р. вони сплатили за навчання 85 учнів, чийі батьки не мали на це коштів. Ще 4 учні отримували іменні стипендії.

Коло повноважень педагогічної ради у 1917 р. було розширене. Зокрема, 13 травня 1917 р. Міністерство освіти дозволило педагогічним радам навчальних закладів самостійно, без дозволу керівництва начального округу, організовувати культурно-масові заходи для учнів. 20 березня 1917 р. Тимчасовий уряд скасував всі обмеження у правах громадян, зумовлені належністю до тієї чи іншої національності чи релігії. Однією із складових цієї постанови був дозвіл на

**Пам'ятний жетон
випускника
(срібло) Другої
чоловічої гімназії**

вільний вступ до навчальних закладів всіх бажаючих, чого не було за часів імперії. Для Волинської губернії та Житомира зокрема це мало велике значення, оскільки зняло перешкоди для навчання єврейському населенню. Наслідком стало різке збільшення кількості бажаючих отримати середню освіту.

У 1918–1919 н.р. у гімназії навчалися 803 учні. За класами вони поділялися наступним чином (кожний клас, крім підготовчого, мав два відділення): підготовчий клас — 79 учнів, 1 клас — 57 та 50 учнів, 2 клас — 43 та 50 учнів, 3 клас — 50 та 48 учнів, 4 клас — 49 та 50 учнів, 5 клас — 45 та 47 учнів, 6 клас — 37 та 40 учнів, 7 клас — 44 та 45 учнів, 8 клас — 33 та 36 учнів.

Одним з проявів демократизації освіти у Другій чоловічій гімназії у 1917 р. стало утворення тут органу учнівського самоврядування — Ради представників учнів гімназії. Її було обрано у середині березня 1917 р. Раду сформували 36 учнів (по 3 представники кожного відділення 4–8 класів). Вибори таємним голосуванням серед учнів були проведені класними керівниками. Метою цього органу було: 1) обговорювати всі питання, які стосувалися життя та навчання учнів, захищати їх права; 2) бути представницьким органом для звернення з різними питаннями як учнів гімназії, так і сторонніх осіб; 3) мати представників учнів у тих організаціях, куди вони будуть запрошені; 4) збільшити довіру між вчителями, учнями та батьками, посилити відчуття товариської спільності серед учнів, покращити прагнення учнів до свідомого та відповідального навчання; 5) допомагати та співпрацювати з педагогічною радою та батьківським комітетом гімназії, сприяти її розвитку. Окрему увагу звертали на покращення бібліотеки гімназії, організацію культурно-масових заходів та екскурсій для учнів, участь гімназії у загальноміських святах тощо. Рада збиралася досить часто, зокрема, до початку жовтня 1917 р. відбулося 15 її засідань.

Навчання у гімназії велося російською мовою. Лютнева революція та український національний розвиток 1917 р. не змінили цього. Значною мірою, це було

зумовлено русифікацією української інтелігенції на Волині. Незважаючи на постанову Генерального Секретарства Освіти у жовтні 1917 р. про запровадження української мови та українознавства у всіх державних вищих початкових та середніх школах, питання українізації освіти на практиці залежало від волі місцевих установ та чиновництва. Так, 11 грудня 1917 р. члени батьківського комітету Другої чоловічої гімназії, обговоривши питання українізації школи, висловили протест проти введення української мови як обов'язкового предмету, погодившись на запровадження її у навчання лише для тих учнів, які бажають її вивчати. У липні 1918 р., на запит Міністерства народної освіти, директор гімназії повідомив, що серед її працівників лише 4 вчителі можуть вести свої предмети українською мовою. Певним успіхом стало запровадження 1 серпня 1918 р. до переліку обов'язкових предметів для навчання у закладах середньої освіти, вчительських семінаріях та інститутах, духовних семінаріях української мови та українознавства (літератури, історії та географії України). Лише 1 січня 1919 р. українська влада видала закон, згідно з яким навчання у всіх навчальних закладах (крім національних меншин) мало вестися на українській мові. Проте, реалізувати цей закон у Житомирі влада не встигла — лише 30 січня 1919 р. відповідна інструкція з Міністерства народної освіти надійшла до місцевого губернського комісара з питань освіти, а вже незабаром місто захопили більшовики.

21 березня 1919 р. відділ освіти при Губернському ревкомі наказав педагогічній раді Другої чоловічої гімназії негайно припинити навчання у 8-х класах, видавши учням свідоцтва (без оцінок) та випустивши їх. Випускним у навчальному році, що тривав, мав вважатися 7-й клас. Пізніше, у травні того ж року, будинок гімназії був зайнятий для постою однією з частин Червоної Армії, яка звільнила його лише на початку червня у вкрай занедбаному стані. Певний час будинок займали військові, тут у 1919 році діяла Школа червоних командирів 44-ї дивізії (хоча більш відома її адреса — Пушкінська, 35).

Зрештою, у 1919–1920 н.р. Друга чоловіча гімназія була реформована у Житомирську об'єднану трудову школу 1 та 2 ступенів навчання № 4. Певних змін зазнав і перелік навчальних предметів. Так, було виключено викладання Закону Божого та законодавства. Натомість, з'явилися хімія, ручна праця, психологія, історія робітничого руху, політична економія, історія мистецтва. Варто відзначити, що серед предметів лишилася українська мова, вона ж шкільною радою при Волинському губернському відділі народної освіти була визначена місцевою мовою викладу предметів. Значно змінився вчительський склад. Зокрема, колишнього директора гімназії І. Виноградова восени 1919 р. тут вже не було — 3 жовтня цього року він був звільнений зі своєї посади. Головою шкільної ради був В. Коломойцев. Останньою спробою відновити Другу Житомирську державну гімназію був наказ Міністерства народної освіти УНР від 11 травня 1920 р., однак вже на початку червня того ж року більшовики захопили Житомир остаточно.

Таким чином, можна відзначити, що революційні події 1917–1919 рр. не зменшили інтенсивність роботи Другої Житомирської чоловічої гімназії. Навпаки, у цей час, коли були зняті всі етнічні та станові обмеження для навчання, які діяли за часів імперії, різко зросла кількість бажаючих отримати середню освіту. Цим можна пояснити таку велику кількість учнів (а також спроби відкрити нові гімназії у Житомирі у цей час, зокрема Третю чоловічу та польські чоловічу та жіночу гімназії). Проте, уже у 1919 р. традиційну та постійну роботу Другої чоловічої гімназії перервало захоплення Житомира більшовиками.

У 1918 році в Житомирі залишилась лише одна приватна технічна школа. Лише в 1919 — знову розпочали діяльність ремісниче училище і школа, відкрилася художньо-промислова школа. У 1920-му році у Житомирі почали діяти три нових професійно-технічних навчальних заклади: Перша професійно-технічна школа на вулиці Московській, 45, Друга професійно-технічна школа на Бердичівському шосе, 3, та Третя Хімічна професійно-

технічна школа керамічного напрямку (Пушкінська вул., 32 тепер 42), яка розмістилася на базі Житомирської Першої механічної школи.

У 1924–1926 роках у Третій Хімічній професійно-технічній школі керамічного напрямку навчалася українська художниця-кераміст, одна із засновників Київської майстерні архітектурно-художньої кераміки Федорова Ніна Іванівна, яка очолювала її понад 40 років і залишила по собі чимало прекрасних витворів мистецтва в інтер'єрах київських будівель.

Федорова Н. І.

Заняття розподілялись на три триместри: два теоретичних і один практичний. Навчання по триместрах розподілялося так: I-й триместр — з 15 серпня по 15 грудня; II-й триместр — з 1 січня по 15 квітня, III-й триместр — з 1 травня до 15 липня.

Всі загальноосвітні предмети й частина фахових викладалися українською мовою. Російською викладалися лише «частини будівель», «механіка», «органічна хімія», «загальна технологія», «технологія керамічного виробництва».).

У 1920 році в Житомирі був заснований Земельний політехнічний інститут, перетворений згодом у Волинський індустріальний політехнікум імені Леніна. Останній і оселився у 1923 році в будинку колишньої Другої гімназії. Технікум мав механічне, хімічне і будівельне відділення. У 1924 році тут навчалася 342 учні.

Крім того, в стінах будинку на Пушкінській, 42 у 1920-х роках діяли Житомирський філіал Промислової академії та Горний технікум.

1 жовтня 1924 року хіміко-механічна школа злилася з двома іншими — I механіко-технічною та II будівельно-технічною профшколами в одну — індустріально-механічну (технічну) профшколу з механічним, будівельним і хімічним відділами.

Отож у стінах будівлі колишньої гімназії діяли відразу два різних навчальних заклади, тому заняття тут проводилися у дві зміни. Для вирішення проблеми керуючий Волинським індустріальним технікумом (ВІТ) Калюжний звертався у 1926 році до інженера Волинського окрплану Є. О. Соколова (до речі, автора першого в Житомирі пам'ятника В. І. Леніну) з проханням:

«ВІТ протягом наступних 5 років має зробити слідуюче поширення:

Пристрійку до головного корпусу, аби задовольнити всім вимогам навчального плану;

Постройку нового хімічного корпусу;

Постройку корпусу майстерень.»

Волинський індустріальний політехнікум діяв на Пушкінській, 42 до кінця 20-х років. Оскільки тут було кілька відділень, то він вважався вищим навчальним закладом. У ньому викладали найкращі житомирські фахівці-педагоги професор С. В. Бельський, Г. Г. Звада, О. В. Сівай, Ф. П. Сабанієв, М. П. Пастернаков, П. П. Жбанов, Є. В. Гороновський, М. Е. Круковська, А. Є. Путов, Ф. Я. Кашкадаєв, Н. К. Ненадкевич, О. О. Теодорович.

У 1927 році Волинський індустріальний політехнікум закінчив відомий архітектор і мистецтвознавець Олекса Іванович Повстенко — випускник аспірантури ННІ промислового будівництва у Харкові, в 1935 році — архітектор в наркомі освіти УРСР. В 1939–1941 роках — член вченої ради Софійського архітектурно-історичного музею. Олекса Повстенко 1941 року врятував святу Софію від знищення радянськими військами перед їх відступом з Києва під час Другої світової війни, а на еміграції написав про неї свою цінну монографію, яку досі вважають неперевершеною у своїй тематиці.

Під час Другої світової війни О. І. Повстенко потрапив у полон та після визволення з концтабору американськими військами знаходився у таборі для переміщених осіб. У 1949 році прибув до США та добре зарекомендував себе під час архітектурного оформлення будівлі Смітсоновського інституту. Невдовзі отримав посаду архітектора-

проектувальника у канцелярії головного будівельника Капітолію США (це була третя по важливості посада у цій канцелярії). На нього лягла уся технічно-проектувальна робота у самому Капітолії, до якого у той час добудовувалася центральна і північна частини, Бібліотеці конгресу, Верховного Суду США, приміщень Сенату США і Палати представників США.

У 1929 році політехнікум планувалося перетворити на Житомирський індустріальний інститут з факультетом будівництва (шляхового та цивільного) та хімічним (кераміко-силікатним) факультетом (керамічним та цементно-силікатним відділеннями). Планувалося протягом п'ятирічки прийняти до першого технічного вузу Житомира 140 студентів, керівництво Волинського округу порушувало перед урядом України питання про відкриття на базі політехнікуму Волинського індустріального інституту, але це клопотання не лише не дало позитивних результатів, а й призвело до розукрупнення самого технікуму, причиною стала чергова реформа освіти.

У кінці 20-х років одним із важливих завдань на шляху забезпечення народного господарства кадрами стала перебудова всієї системи вищої школи, пристосування її до потреб і темпів розвитку народного господарства, а це означало уніфікацію вищої освіти та її реорганізацію за галузевими ознаками. Оскільки системи підготовки фахівців у вищих навчальних закладах Росії і України були різними (в Україні існувало два типи вищих навчальних закладів — інститути (готували фахівців — організаторів з широкою теоретичною підготовкою) і технікуми (випускали фахівців — практиків вузької кваліфікації), в Росії існував один тип вузів — інститути, технікуми були середніми навчальними закладами), а усі республіки колишнього СРСР мали єдині господарські плани було прийнято рішення про уніфікацію системи освіти.

У 1929–1930-х роках таку уніфікацію вищої освіти було проведено. З цього часу технікуми України почали готувати фахівців середньої кваліфікації, інститути — вищої. Найбільш забезпечені навчально-матеріальною

базою технікуми реорганізувалися в інститути і Волинський індустріальний політехнікум імені Леніна, а саме механічне і хімічне відділення увійшли до складу Київського політехнічного інституту, а керамічне — до Кам'янець-Подільського технікуму, а на базі індустріальної профшколи були відкриті Житомирський індустріальний технікум механічної обробки деревини, Житомирський технікум шляхів, Житомирський керамічний технікум.

На зламі десятиліть з навчальними закладами, що розміщувалися на Пушкінській, 38, як і врешті, з багатьма іншими в місті, відбувалися калейдоскопічні перетворення (злиття, роз'єднання, перейменування), через що тепер не так просто прослідкувати всі ці зміни. Достеменно відомо лише те, що деякий час в цьому приміщенні діяв Житомирський керамічний технікум, а також Житомирська філія Промислової академії. Нарешті, в 1930 році індустріальна профшкола була перетворена на Волинський індустріальний технікум механічної обробки деревини. Тоді ж Індустріальний політехнікум було ліквідовано.

Міськвиконком закріпив за новим технікумом частину будинку на Пушкінській, 42. В іншій частині розміщувалися Хімічний факультет (індустріально-керамічний) та технікум шляхового будівництва і філія промакадемії. Деякий час тут також знаходився Житомирський гірничий технікум. Всі ці навчальні заклади потім були розформовані або переведені в інші міста, тут залишився Житомирський технікум механічної обробки деревини. У цьому приміщенні він і працював він до окупації міста в липні 1941 року, хоча заняття проводилися й у приміщеннях на Пушкінській, 39 та 55.

Після остаточного визволення Житомира 1

січня 1944 року в приміщенні технікуму на Пушкінській, 42 розмістився тиловий військовий шпиталь. У серпні 1945 року він поступився педагогічному інституту, оскільки його власне приміщення на вулиці Великій Бердичівській (тоді К. Маркса) згоріло від перегріву печей наприкінці 1943 року (в той час, коли тут діяв німецький тиловий шпиталь). Відновлено воно було лише у 1962 році. Отож понад п'ятнадцять років будинок на Пушкінській, 42 був головним корпусом нинішнього Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Студенти факультету іноземних мов. 1965 рік. Пушкінська, 42

Кінець 50-х — початок 60-х рр. у колишньому Радянському Союзі відзначився швидким розвитком промисловості, відкриттям нових підприємств із сучасним технологічним устаткуванням, що, в свою чергу, вимагало значного збільшення обсягів підготовки інженерних кадрів. Для подолання дефіциту інженерних кадрів Міністерство вищої та середньої освіти УРСР 11 березня 1960 р. видало наказ № 84 «Про організацію загальнотехнічних

факультетів» у республіці. Розпорядження Ради Міністрів УРСР від 11 травня 1960 р. зобов'язувало місцеві органи влади створити необхідні умови для підготовки інженерних кадрів на базі вечірньої та заочної освіти. Рішенням Житомирського облвиконкому від 6 червня 1960 року було створено Житомирський загальнотехнічний факультет Київського ордену Леніна політехнічного інституту та було ухвалено рішення організувати роботу цього факультету на базі навчальних приміщень Житомирського педагогічного інституту імені Івана Франка. Факультету тоді було виділено п'ять аудиторій у навчальному корпусі по вулиці Пушкінській, 42, із цих аудиторій лише одна, площею в 20 м², повністю знаходилась у розпорядженні факультету.

Пізніше, у зв'язку з переходом педагогічного інституту у відновлене приміщення на Великій Бердичівській та за сприянням Житомирського облвиконкому 17 лютого 1962 року Житомирським педагогічним інститутом імені Івана Франка було передано на умовах оренди Житомирському загальнотехнічному факультету 31 аудиторію загальною площею до 3 000 м² на вулиці Пушкінській, 42.

Тим часом поруч велось будівництво нового корпусу для загальнотехнічного факультету, який у 1966 році відсвяткував новосілля на Пушкінській, 44, а корпус на Пушкінській, 42 було повернуто Житомирському державному педагогічному інституту.

З 1963 року у будівлі на Пушкінській, 42 розташовувався факультет іноземних мов Житомирського державного педагогічного інституту імені Івана Франка.

У 1971 році, у зв'язку із укрупненням інститутів, природничий факультет Бердичівського державного педагогічного інституту переводять до Житомирського державного педагогічного інституту імені Івана Франка. У кінці серпня 1971 року до Житомира переїхали 250 студентів та частина викладацького складу.

У 1953 році, спираючись на світовий досвід у галузі сільського господарства, який свідчив, що висока продуктивність землеробства неможлива без застосування агрохімікатів, СРСР було взято курс на хімізацію

сільськогосподарського виробництва. Високими темпами почала розвиватись хімічна промисловість, будувались нові заводи і комбінати з виробництва мінеральних добрив. В умовах посиленої інтенсифікації виробництва виникла необхідність у належному науковому супроводі нового напрямку господарської діяльності.

У зв'язку з цим, 23 липня 1964 року Рада Міністрів Української РСР прийняла постанову № 749 «Про організацію агрохімічної служби в сільському господарстві Української РСР» та наказ «Про хімізацію галузей промисловості і сільського господарства», в якій Міністерству сільського господарства УРСР було доручено створити єдину державну агрохімічну службу шляхом організації сітки із зональних агрохімічних лабораторій, науково-дослідних інститутів та вищих навчальних закладів.

Бердичівський педагогічний інститут

З огляду на це, в Бердичівському педагогічному інституті на природничому факультеті вводиться курс хімії, і проводиться випуск вчителів хімії, біології та географії.

Першими викладачами хімії на кафедрі природознавства були:

Айзенштейн Л. М. (закінчила природничий факультет Бердичівського інституту, викладала лабораторні заняття з неорганічної хімії);

Абросімова Т. З. (закінчила хіміко-біологічний факультет Київського ордена Леніна державного університету імені Тараса Шевченка. Вела курс лекцій з неорганічної хімії, лабораторні заняття з аналітичної та неорганічної хімії);

Сергієнко М. А. (закінчив Львівський державний інститут. Вів теоретичний курс з органічної, фізколоїдної хімії, а також лабораторні заняття з цих дисциплін).

У 1965 році на природничому факультеті Бердичівського педагогічного інституту була відкрита кафедра хімії. Завідувачем кафедри було призначено Охріменка Івана Павловича, кандидата біологічних наук за спеціальністю «Біохімія». Народився Іван Павлович на Житомирщині, навчався в аспірантурі на кафедрі біохімії Київського ордена Леніна університеті імені Тараса Шевченка. Кандидатську дисертацію за спеціальністю «Біохімія» захистив ще до початку Другої Світової війни, його науковим керівником був завідувач кафедри біохімії Олександр Володимирович Паладін, майбутній директор інституту біохімії Академії наук України, видатний вчений, президент Академії Наук України до 1962 року. Охріменко І. П. пліч о пліч працював з академіком Д. А. Фердманом, академіком, директором інституту біохімії М. Ф. Гулим, членом-кореспондентом Академії наук, професором Беліком Я. В., професором, доктором медичних наук З. С. Гершенівичем, завідувачем кафедри біохімії Ростовського університету. Під керівництвом Охріменка І. П. формуванням кафедри хімії займалися:

Охріменко І. П.

Арутюнова Лія Михайлівна закінчила Ніжинський педагогічний інститут, хіміко-біологічний факультет. Викладала курс лекцій з аналітичної та неорганічної хімії, а також очолювала гурток хімії, читала лекції для населення міста;

Здроченко Валентина Іванівна — випускниця біологічного факультету Одеського університету. На природничому факультеті вела лабораторні та практичні заняття з неорганічної, аналітичної та органічної хімії, читала курс лекцій з методики викладання хімії. Виїхала в 1970 р. в м. Хмельницький, де стала працювати на заводі «Катіон»;

Мириняк Марія Трохимівна — випускниця Кременецького педагогічного інституту природничого факультету. На природничому факультеті Бердичівського державного педагогічного інституту вела практичні заняття з неорганічної та органічної хімії;

Горлов Володимир Іванович закінчив Одеський університет, біологічний факультет. З 1966 року старший викладач кафедри хімії. Працював в інституті до переведення

Горлов В. І.

факультету до Житомира. У період з 1968 по 1971 рік читав курс загальної і неорганічної хімії.

Мухля Галина Степанівна — випускниця Чернівецького університету, асистент. Викладала курс аналітичної хімії

Онищенко Ю. К.

Онищенко Юрій Климович — випускник хімічного факультету Ужгородського державного університету (1966 р.) та аспірантури цього ж університету (1969 р.) за спеціальністю «аналітична хімія», працював на посаді

старшого викладача кафедри хімії. У Житомирському педагогічному інституті (пізніше університеті) імені Івана Франка обіймав посади доцента кафедри хімії, був завідувачем кафедри з 1974 до 1985 року, з 1990 до 1992 року, з 1997 до 2004 року. Також працював на посаді проректора з наукової роботи Житомирського педагогічного інституту імені Івана Франка з 1992 до 1999 року. Викладав курси аналітичної та неорганічної хімії.

Онищенко Т. О.

Онищенко Тамара Олексіївна — випускниця хімічного факультету Ужгородського державного університету (1969 р.), у Бердичівському педагогічному інституті працює на посадах ст. лаборанта, асистента, старшого викладача кафедр хімії, після переїзду до Житомира продовжила працювати на кафедрі хімії Житомирського педагогічного інституту імені Івана Франка на посадах старшого викладача, доцента. З 1980 по 1984 роки навчається без відриву від виробництва в аспірантурі Київського державного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Аналітична хімія» та у 1988 році успішно захищає дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата хімічних наук.

У 1967 році кафедру хімії очолював Мухля Станіслав Юліанович, випускник Чернівецького університету, кандидат хімічних наук. Читав курс лекцій і практичні заняття з хімічної технології.

У 1968 році у зв'язку зі звільненням Мухлі С. Ю. завідувачем кафедри знову призначають Охріменка І. П., який і очолював кафедру до січня 1970 року. У зв'язку з тяжкою хворобою Охріменка І. П., обов'язки завідувача кафедри було покладено на молодого та перспективного старшого викладача кафедри хімії, випускника аспірантури Ужгородського університету Онищенка Юрія Климовича, єдиного на той час хіміка на кафедрі за

освітою та покликанням. Старший викладач Онищенко Ю. К. сумлінно виконував обов'язки завідувача кафедри до 25 грудня 1970 року.

Матеріальна база кафедри хімії, зі спогадів Онищенка Ю. К., була близькою до нуля. «Навчальними лабораторіями були кімнати із зсунутими один до одного учнівськими столами, фактично без витяжок. Ані реактивів, ані хімічного посуду, ані обладнання. Правда, була в приміщеннях вода і газ. По-перше, цієї самої матеріальної бази не було за що створювати, а по-друге, викладачами були вчителі, випускники біологічних факультетів, які і не дуже знали, якими повинні бути навчальні лабораторії, і що в них має бути. Щоб зрозуміти ситуацію, відмічу, що все ми розпочали із лабораторних столів. Спочатку столи, а вже потім те, що на них слід ставити. Ну а де їх взяти?...

Значні зусилля для створення кафедри хімії як-тої доклав декан природничого факультету Бердичівського державного педагогічного інституту Леонід Миколайович Куркчі. Він підтримував усіляку діяльність у цьому напрямку і допомагав її реалізовувати.

Куркчі Л. М.

Онищенко Ю. К. згадує: «...накреслив я ескізи лабораторних столів, Куркчі Л. М. домовився про можливість виготовлення нестандартних меблів Житомирським технікум механічної обробки деревини. Мене там дружньо прийняли, обіцяли недорого за це взяти, але слід було забезпечити їх матеріалами. А де ж їх взяти? І знову ж, це ж соціалізм. Система планова, плани створюються роками. А поза планом – по блату. Основний матеріал для столів – деревна плита. ДСП була ще в новинку і в дефіциті. Отже, пішла столярна. Її технікум міг виготовити, проте потрібно було "дістати" дошки і фанеру (у ті часи слово "купувати" не вживалось). І знову Леонід Миколайович, "добув" необхідне. Таким чином, майже за рік перших 12 лабораторних столів було виготовлено (усі вони справно слугують і до сих пір,

зокрема, 6 із них, здається мені, надійно стоять в лабораторії неорганічної хімії аудиторія № 103). До речі, у Бердичеві їх в навчальних лабораторіях так і не встановили, бо на той час як їх привезли в інститут, вже вперто ходили чутки про ліквідацію інституту...».

«...кошти на придбання приладів, обладнання і реактивів виділялись незначні, оскільки кошторис складався пропорційно числу студентів. А студентів всього на двох факультетах було близько 350 чоловік. І знову виручає Леонід Миколайович Куркчі. Хімічні реактиви, посуд, обладнання можна було придбати лише у Києві, їхати в Київ — значить гнати єдиний свій автомобіль, який міг їхати зі швидкістю до 40 км/год. І, оскільки, головним організатором таких матеріальних витрат був Леонід Миколайович, він усіма силами таку епохальну подію, як поїздка до Києва на автомобілі, відкладав до пізньої осені. А коли вже було добре холодно, їхати з Бердичева у Київ і назад на відкритій машині бажаючих було мало: Куркчі Л. М., Онищенко Ю. К. і Кулаков Є. В. (ст. лаборант кафедри ботаніки). Оскільки вже підходив кінець фінансового року, "експедиція" отоварювалась на усі фінанси на рахунку інституту. Тільки такі хитрощі дозволяли хоч трохи чогось-небудь придбати...».

16 квітня 1970 року у Всесоюзній «Учительской газете» вийшла об'ява про оголошення конкурсу на посаду завідувача кафедри хімії Бердичівського державного педагогічного інституту з читанням курсів біологічної та

ОБЪЯВЛЯЮТ КОНКУРС
на замещение **ВАКАНТНЫХ** должностей:
БЕРДИЧЕВСКИЙ
ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ИНСТИТУТ
(г. Бердичев,
ул. К. Либкнехта, 53/1)
заведующего кафедрой химии,
доцента по курсу органической и биологической химии.
Жилплощадь предоставляется по договоренности.

Срок конкурса, где это не оговорено, — один месяц со дня опубликования объявления.
Заявления и документы высылают по вышеуказанным адресам.

органічної хімії, а у кінці травня 1970 року Трускавецького Євгена Степановича було обрано за конкурсом на посаду доцента кафедри

хімії, а вже 25 грудня цього року його обирають завідувачем кафедрою хімії.

У 1971 році, у зв'язку із укрупненням інститутів, природничий факультет Бердичівського державного педагогічного інституту переводять до Житомирського державного педагогічного інституту імені Івана Франка. В кінці серпня 1971 року до Житомира переїхали 250 студентів та частина викладацького складу. Серед викладачів кафедри хімії до м. Житомира переїхали: завідувач кафедри хімії — Трускавецький Євген Степанович, та троє викладачів — Онищенко Юрій Климович, Онищенко Тамара Олексіївна та старший викладач фізичної та колоїдної хімії Перевознюк Федір Трохимович, решта викладачів кафедри хімії не виявили бажання переїхати до м. Житомира.

Природничий факультет розташувався у будинку по вулиці Пушкінській, 42, який мав дуже багату історію, але, нажаль, не був пристосований для організації лабораторій та лекційних аудиторій. Основними завданнями на перший час стало перепланування приміщень, налагодження

електричної, водопровідної та газової мереж, вентиляції, лабораторій та навчальних аудиторій. Так, на місці сучасних кабінетів методики викладання хімії та лабораторії неорганічної хімії за часів війни розміщувалась операційна. Викладачі та студенти виконували всі будівельні роботи самотужки. На кошти, виділені державою, було закуплено різноманітне обладнання та меблі для лабораторій. Також значно покращилась матеріально-технічна база факультету та кафедри. За короткий час силами студентів та викладачів було обладнано лабораторії та лекційні аудиторії. І з 6 жовтня 1971 року розпочався навчальний процес у м. Житомирі.

Трускавецький Є. С.

На завідувача кафедри Трускавецького Є. С., що викладає курс методики викладання хімії в школі, була покладена відповідальна функція — формування штату кафедри, і Євген Степанович ставить перед собою амбітну мету — сформувати кафедру хімії зі справжніх хіміків, оскільки в Бердичівському педагогічному інституті на момент переїзду працювало 6 викладачів, 5 із них — випускники біологічних факультетів.

Оскільки одразу після переїзду з Бердичева кафедра надзвичайно сильно відчувала кадровий голод, тому викладання курсу неорганічної хімії наказом ректора була запрошена на один рік Ейнгорн Лія Наумівна (1912), хімік, кандидат хімічних наук; молодший науковий співробітник (1948–1950) Інституту фізичної хімії ім. А. В. Писаржевського.

У 1972 році на кафедру хімії приходить працювати Кашпор Віра Миколаївна кандидат хімічних наук,

Кашпор В. М.

випускниця аспірантури Чернівецького державного університету за спеціальністю «Фізична хімія».

Кашпор В. М. починає вести лабораторні заняття з фізичної хімії, пізніше — лекційні курси загальної та неорганічної хімії. У цьому ж році старший викладач Перевознюк Ф. Т., що викладав курс фізичної і колоїдної хімії вийшов на пенсію. Кашпор В. М. до, що до вступу в університет за комсомольською путівкою працювала робітницею цеху формування цегли на завод стінних матеріалів тресту «Казмедьстрой» в місті Джезказган (з 1992 року Жезказган) Карагандинської області (Казахстан). Після закінчення з відзнакою Чернівецького державного університету у 1965 році продовжила навчання в аспірантурі кафедри фізичної хімії цього ж університету. В 1970 році успішно захистила дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата хімічних наук з теми «К термодинамической характеристике электронных процессов». Свій славний трудовий шлях на кафедрі хімії Житомирського педагогічного інституту імені Івана Франка почала на посаді старшого викладача, а у 1980 році посіла посаду доценту кафедри хімії із подальшим присвоєнням відповідного вченого звання у 1985 році. Її наукові інтереси стосувалися полярографічного дослідження комплексів Хрому(III) у присутності апротонних добавок до води, встановлення складу комплексів перехідних металів з каприновою кислотою; впровадження сучасної номенклатури з хімії в навчальний процес середньої та вищої школи; вдосконаленню процесу викладання неорганічної хімії у вищій школі; розробці засобів комп'ютерного контролю із загальної та неорганічної хімії. За час роботи на кафедрі викладала фізичну, загальну, неорганічну хімію, розв'язування хімічних задач.

У вересні 1973 року на посаду доцента кафедри хімії обирають Листвана Володимир Миколайовича — кандидата хімічних наук за спеціальністю «органічна хімія», випускника аспірантури Чернівецького державного університету, науковим керівником якого був доктор хімічних наук, професор Домбровський А. В. Листван В. М

Листван В. М.

захистив захистив дисертацію на здобуття ступеня кандидата хімічних наук за спеціальністю «Органічна хімія» на тему «Исследования в области химии стабильных фосфоранов», працював за направленням на загальнотехнічному факультеті Політехнічного інституту м. Шостка. Прийшовши до Житомирського державного педагогічного інституту починає викладати курс органічної хімії який до нього вела старший викладач Онищенко Т. О.

14 вересня 1974 року на посаду старшого викладача кафедри хімії було призначено Щербакова Олександра Михайловича випускника неорганічного факультету Іванівського хіміко-технологічного інституту за спеціальністю «технологія електрохімічних виробництв» та випускника аспірантури Московського вечірнього металургійного інституту.

Під час роботи в інституті викладав курси фізичної і колоїдної хімії, хімічної технології, неорганічного синтезу, електрохімії, охорони праці, постійно був керівником курсових та дипломних проектів. За сприяння Щербакова О. М. на кафедру хімії отримано ряд цінних приладів з Московського хіміко-технологічного інституту ім. Д. І. Менделєєва. Під час всього періоду роботи Олександр Михайлович займався проблемою електроосадження хрому з хроматної кислоти та захистом металів від корозії, підвищенням їх корозійної стійкості.

Щербаков О. М.

У липні 1974 року Трускавецького Є. С. призначають деканом природничого Житомирського державного педагогічного інституту імені Івана Франка, а на старшого викладача Онищенка Ю. К., який у 1973 році захищає

кандидатську дисертацію на тему «Экстракционно-фотометрические методы определения сурьмы с использованием основных красителей», а 19 квітня 1974 року отримує диплом кандидата хімічних наук, призначають виконуючим обов'язки завідувача кафедри (наказ на призначення завідувачем кафедри, за результатами конкурсу, виходить 29.01.1975 року). 14 вересня 1977 року Юрій Климович отримує вчене звання доцента кафедри. Кафедру хімії Онищенко Ю. К. очолював очолював до 1985 року.

У листопаді 1975 року на кафедру приходить Гриців Василь Іванович випускник 1970 року хімічного факультету Чернівецького державного університету за спеціальністю «Хімія», та аспірантури 1973 року Чернівецького національного університету за спеціальністю «неорганічна хімія», захистив дисертацію на тему «Дослідження поведінки міді, срібла і золота в телуриді кадмію».

Гриців В. І.

Гриців В. І. пройшов тернистий життєвий шлях від вчителя хімії у Краснянській середній школі Гусятинського району Тернопільської області, інженера Чернівецького відділення Інституту напівпровідників АН УРСР (1973-1975 рр.), старшого викладач кафедри хімії Житомирського державного педагогічного інституту (1975 — 1979 р.) до доцента та завідувача (1985-1990; 1992-1997 рр.) кафедри хімії. Довелося Гриціву В. І. й піднімати з руїн освіту в Афганістані в 1983-1984 роках.

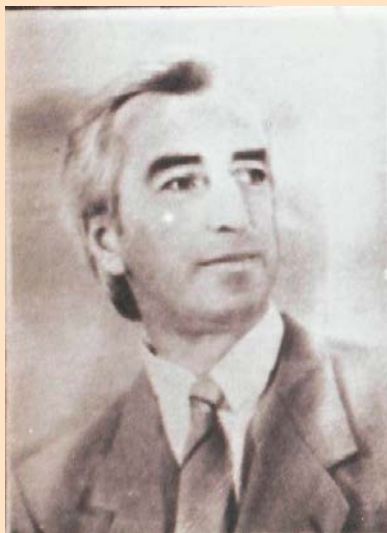
Він викладав курс фізичної і колоїдної хімії, хімічної технології, фізико-хімічного аналізу, хімію твердого тіла, матеріалознавства, електрохімії, використання комп'ютерів для розв'язування розрахункових задач з хімії, навчальні і контролюючі комп'ютерні програми. Пропрацював на посаді доцента кафедри хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка до серпень 2014 р.

Трускавецька Л. М.

У 1977 році на кафедру були прийнята Трускавецька (Арістархова) Лариса Миколаївна — випускниця біологічного факультету Львівського університету, кандидат хімічних наук. Нелегкий шлях у науку для Трускавецької Л. М. пройшов через експериментальну лабораторію молочної фірми «Верховина» (місто Львів), де вона працювала техніком-хіміком. Після цього у 1963 році працювала вчителем у львівській середній школі № 5. А пізніше, у 1969 році закінчила аспірантуру при проблемній лабораторії фізіологічно активних сполук Львівського політехнічного інституту. Після закінчення аспірантури, з 1969 року, працювала у Львівському політехнічному інституті на кафедрі технології фізіологічно-активних сполук, в проблемній лабораторії технології фізіологічно-активних сполук, напівпродуктів та барвників на різних посадах: старшим лаборантом, інженером, старшим інженером, молодшим науковим співробітником, старшим науковим співробітником.

У 1975 році успішно захищає дисертацію на здобуття ступеня кандидата хімічних наук. З 1977 року працює на кафедрі хімії Житомирського педагогічного інституту імені Івана Франка. Працювала на посадах асистента (у 1977 році), старшого викладача (з 1977 до 1982 року), доцента (з 1982 року).

Стасюк А. П.

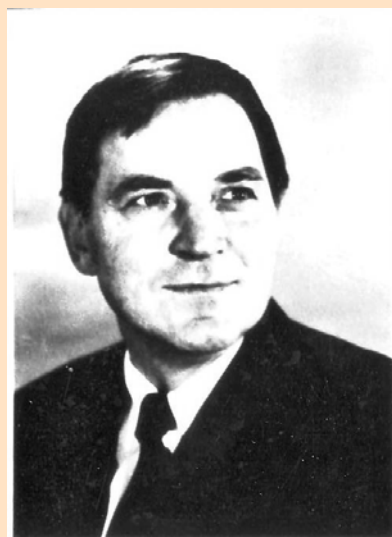
Викладала курс методики хімії, а з 1977 року курс біологічної хімії. Вчене звання доцента кафедри хімії отримала у 1985 році за результатами багаторічної наукової та науково-методичної роботи.

У 1977 році на кафедру хімії асистентом приходить випускник 1974

року Житомирського державного педагогічного інституту Анатолій Петрович Стасюк, який — з 1974 до 1977 року працював вчителем хімії, спочатку у Новопиській середній школі Черняхівського району Житомирської області, а з 1975 року — у середній загальноосвітній школі № 16 міста Житомира. Стасюк А. П. вів лабораторні практикуми з методики викладання хімії, неорганічної хімії, органічної хімії, займався науковою роботою спочатку в галузі методики викладання хімії, пізніше — органічної хімії та органічного синтезу. В період з 1988 до 1990 року перебував на посаді стажиста-дослідника при Київському державному університеті імені Тараса Шевченка. У 1991 році успішно захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата хімічних наук на тему «Синтез и исследование ароматических и непредельных соединений через илиды фосфора». З 1991 по 1996 рік обіймав посаду старшого викладача кафедри хімії.

У 1984 р. на посаду старшого викладача кафедри хімії, а з 1985 — доцента кафедри хімії Житомирського державного педагогічного інституту імені Івана Франка прийнято Олександра Евальдовича Мацієвського, випускника 1969 року природничого факультету Бердичівського педінституту, кандидата педагогічних наук з величезним стажем роботи в школі.

Мацієвський О. Е. до вступу у Бердичівський педінститут закінчив Новочорторійський зооветеринарний технікум Любарського району Житомирської області, працював ветфельдшером в колгоспі ім. Свердлова в с. Неділище Ємільчинського району Житомирської області. Після закінчення Бердичівського педагогічного інституту з 1969 року впродовж 10 років працював на освітянській ниві: у загальноосвітній школі села Вільськ Черняхівського

Мацієвський О. Е.

району Житомирської області (1969-72 рр.), загальноосвітніх школах № 16 (1972-74 рр.) та № 17 (1974-78 рр.) міста Біла Церква Київської області.

У 1978 році почав працювати на кафедрі неорганічної та аналітичної хімії Білоцерківського сільсько-господарського інституту ім. П. А. Погребняка на посаді асистента. У 1983 році захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук в Ленінградському державному педагогічному інституті імені О. І. Герцена за спеціальністю «Теорія і методика навчання (хімія)» на тему «Реалізація міжпредметних зв'язків при вивченні енергетики хімічних процесів в середній школі».

У 1984 році був прийнятий на посаду старшого викладача кафедри хімії, а з 1985 переведений на посаду доцента кафедри хімії Житомирського педагогічного інституту імені Івана Франка. У 1987 році йому було присвоєне вчене звання доцента.

Студенти в 105 аудиторії кафедри хімії.

Наукові інтереси Мацієвського О. Е. були дуже багатогранні: удосконалення змісту і процесу викладання методики хімії, міжпредметні зв'язки в курсі хімії середньої

школи, краєзнавчий напрямок класної і позакласної роботи з хімії в школі, вивчення передового педагогічного досвіду вчителів хімії Житомирщини.

Завдяки його кропіткій праці, бажанню навчати студентів у відповідних умовах лабораторія методики викладання хімії має теперішній, і досі сучасний, вигляд.

Під час роботи в Житомирському державному університеті Олександр Евальдович викладав неорганічну хімію, методику викладання хімії.

Загалом 70-80-і роки ХХ століття — період значного зростання наукового потенціалу кафедри хімії. За ці 20 років силами науковців кафедри видано близько сотні наукових статей, опубліковано понад 200 тез доповідей, отримано до 10 патентів на винаходи.

Викладачі природничого факультету. 1982 рік.

У період з травня 1985 по листопад 1990 року та з листопада 1992 по березень 1997 року кафедру очолював доцент Гриців Василь Іванович.

З листопада 1990 по листопад 1992 року та з вересня 1997 по вересень 2004 року кафедру очолював Онищенко

Юрій Климович, який загалом керував нею понад 20 років. Також, він працював на посаді проректора з наукової роботи Житомирського педагогічного інституту імені Івана Франка з 1992 по 1998 рік.

У 1988 році Онищенко Тамара Олексіївна захищає дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата хімічних. Таким чином, через 19 років після переїзду з м. Бердичева кафедра хімії за своїм науковим та педагогічним потенціалом виходить на найвищу потужність за час свого існування з 9 штатних викладачів 8 кандидатів хімічних наук, 1 кандидат педагогічних наук (спеціальність методика викладання хімії) усі викладачі мають вчене звання доцента.

У другій половині 80-х в СРСР почався випуск персональних комп'ютерів. І саме Онищенко Ю. К. та Гриців В. І. як справжні ентузіасти використання інформаційних технологій у викладанні хімії, доклали чимало зусиль для того щоб на кафедрі хімії (не фахової у галузі інформатики) поряд із фізико-математичним факультетом з'явилися перші в СРСР професійні комп'ютери «Іскра», які були оснащені спеціальними дисплеями і мали 4 Мбайти оперативної пам'яті, на той час це були неперевершені характеристики ЕОМ. А коли у 1988 р. Київський НВО «Електронмаш» почав виробляти 16-розрядний персональний комп'ютер «Пошук» — частковий клон «IBM PC/XT», перший в історії Житомирського педагогічного інституту комп'ютерний клас був облаштований саме на кафедрі хімії у 203 аудиторії природничого факультету.

У 1992 році Онищенко Ю. К. «користуючись своїм службовим становищем», а на той час він є проректор з наукової роботи Житомирського педагогічного інституту докладає надзвичайних зусиль, для придбання на кафедру хімії першого в історії інституту персонального комп'ютера «IBM PC/AT» (Advanced Technology — удосконалена технологія) на основі нового мікропроцесора Intel-80286. Захопленість Онищенко Ю. К. та Гриціва В. І. новою на той час технікою неабияк запалює інтерес до навчання і

хімічної науки студентів природничого факультету. Крім цього, комп'ютерна техніка допомагала викладачам кафедри проводити фундаментальні наукові дослідження та складні обрахунки в галузі термодинаміки конденсованих станів та моделювання хімічних процесів, що у свою чергу дозволило кафедрі хімії виконати першу в Житомирському педагогічному інституті госпдоговірну тематику.

Онищенко Ю.К. перший в Житомирському педагогічному інституті запровадив систему лабораторних журналів для студентів, у яких були сконцентровані необхідні навчальні матеріали для проведення та підготовки до занять. Пізніше такі методичні матеріали набувають популярності на природничому факультеті та в інституті. Викладачі кафедри починають активно впроваджувати в навчальний процес комп'ютерні технології, створювати комп'ютерні оболонки і розробляють цикли тестів з хімічних дисциплін. Це дає змогу оптимізувати навчальний процес, зокрема в частині оцінювання знань студентів.

У 1999 році на кафедру приходить працювати молодий випускник аспірантури Інституту органічної хімії НАН України, випускник хімічного факультету Київського державного університету імені Тараса Шевченка Листван Віталій Володимирович, який продовжує справу свого батька – Листвана В. М. Тепер вони разом проводять дослідження у галузі органічних сполук Сульфуру та Фосфору, проводять синтез фосфонієвих солей і фосфорілідів які мають фізіологічну активність.

У 1999 році у зв'язку з черговим реформуванням вищої освіти України кафедра хімії проходить акредитацію за IV (найвищим) рівнем, та отримує право готувати магістрів хімії. Першими випускниками магістратури у 2000 році були Анічкіна О. В. та Крсек А. Г.

В кінці XX століття досвідчені викладачі починають залишати кафедру хімії, першим залишив кафедру у 1996 році Стасюк Анатолій Петрович, далі Трускавецька Лариса Миколаївна – 1997 році, Щербаков Олександр Миколайович – 2001 році, Онищенко Юрій Климович, розуміючи, що

Чернюк О.С.

Валентиновичу (випускнику 1998 року), Чернюку Олександр Сергійовичу (випускнику 2001 року).

Вознюк В. І.

університет у 2000 році.

Вознюк Володимир Іванович та Чернюк Олександр Сергійович були першими аспірантами, які успішно завершили навчання в аспірантурі при кафедрі хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка.

кафедра потребує оновлення, влиття свіжих сил та нових поглядів, пропонує долучитися до когорти хіміків-франківців випускникам кафедри: Кусяк Наталі Володимирівні (випускниці 1996 року), Малашевичу Валерію Кириловичу (випускник 1998 року), Курінному Денису Віталійовичу (випускнику 1998 року), Вознюку Володимир Івановичу (випускник 1999 року), Анічкіній Олені Василівні (випускниця 1999 року), Чумаку Володимир

Кусяк Н. В., яка розпочала роботу на кафедрі на посаді старшого лаборанта у 1995 році, 2001 року стає асистентом кафедри, а після захисту дисертації посідає посаду старшого викладача.

Нажаль, не всі молоді викладачі залишилися працювати на кафедрі, економічно важкі 90-ті роки та життєві обставини зробили свою справу. Малашевич В. К. та Курінний Д. В. працювали на кафедрі нетривалий час, залишивши

Вознюк В. І., нажаль, не встиг захистити дисертацію на тему «Неорганічні адсорбенти модифіковані шляхом окислювальної полімеризації в аналітичній практиці» оскільки трагічно загинув у січні 2009 року.

Чернюк О. С. під керівництвом професора Томашика В.М. захистив дисертацію у 2006 році у Львівському національному університеті імені Івана Франка, пропрацював на кафедрі хімії на посадах асистента, старшого викладача та у 2010 році переїхав на постійне місце проживання до Польщі.

Анічкіна О. В. – перша випускниця магістратури за спеціальністю «Хімія» при Житомирському державному педагогічному університеті імені Івана Франка. З 2000 року працює на посаді асистента кафедри хімії. Тривалий час (2004–2015 рік) посідала посаду заступника декана з навчальної роботи природничого факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка. У 2016 році захистила дисертацію під керівництвом професора Романишиної Л. М. та здобула науковий ступінь кандидата педагогічних наук зі спеціальності «Теорія та методика навчання (хімія)».

Ректор Саух П. Ю. дякує Онищенку Ю. К. за багаторічну сумлінну працю. 2004 рік.

Чумак В. В. у 2003 році був направлений на річне стажування на хімічний факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, в якості викладача-стажиста. У 2007 році захистив дисертацію під керівництвом професора Тітова Ю. О. та здобув науковий ступінь кандидата хімічних наук зі спеціальності «Неорганічна хімія».

Викладачі кафедри у 103 аудиторії. Лютий 2006 року.

У 2001 році здійснилася мрія завідувача кафедри хімії Онищенко Ю. К., кафедрою було здійснено перший набір студентів на навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр на пряму підготовки «Хімія». Раніше університет випускав фахівців спеціальності «Біологія» із додатковою спеціальністю «Хімія». Йдучи на пенсію у 2004 році завідувач кафедри хімії Онищенко Ю. К. сказав: «З моменту випуску першої групи хіміків, свою місію по формуванню та розбудові кафедри вважаю виконаною!». Цим самим передавши естафету своїй учениці – Кусяк Наталії Володимирівні.

Кусяк Н.В.

За період роботи Кусяк Н.В. (2004 – 2013 роки) на посаді завідувача кафедри, вперше здійснено набір студентів на I курс напряму підготовки «Хімія» із спеціалізацією «Інформатика», яка дала можливість значно підвищити загальну якість підготовки студентів – хіміків, повністю оновити комп'ютерний клас. Створено та удосконалено методичні комплекси всіх хімічних дисциплін кафедри, у відповідності до положень кредитно-модульної системи в рамках переходу університету на нову систему організації навчання.

Викладачі та лаборанти кафедри хімії. Лютий 2007 року

За цей період до складу кафедри долучились молоді викладачі. Випускниця хімічного факультету Київського державного університету імені Тараса Шевченка - Кичкирук О. Ю., яка у 2008 році захистила кандидатську дисертацію та здобула науковий ступінь кандидата хімічних наук за спеціальністю «Фізика і хімія поверхні»;

випускник природничого факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка - Денисюк Р.О., який у 2010 році захистив дисертацію та здобув науковий ступінь кандидата хімічних наук зі спеціальності «Хімія твердого тіла»; та три молодих випускники Житомирського державного університету імені Івана Франка – Гвоздієвський Є. Є., Камінський О. М. та Авдєєва О. Ю.

У 2013 році на кафедру прийшла випускниця природничого факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка – Янович І. В., яка у 2013 році захистила кандидатську дисертацію та здобула науковий ступінь кандидата хімічних наук за спеціальністю «Хімія високомолекулярних сполук».

Кафедра хімії. Вересень 2015 року.

У 2014 року завідувачем кафедри було обрано В. В. Чумака, який, перебуваючи на цій посаді, провів ліцензування спеціальності Середня освіта (Хімія) для студентів магістратури та започаткував із 2016 року набір студентів за класичною спеціальністю 102 Хімія на бакалавраті. До роботи на кафедрі долучилися провідні науковці України: доктор хімічних наук Ю. О. Тітов, доктор педагогічних наук Л. М. Романишина, доктор фізико-математичних наук П. П. Горбик, які стали керівниками дисертаційних досліджень викладачів кафедри та значно підвищили рівень професійної підготовки майбутніх хіміків і вчителів хімії, у 2014 році на посаду асистента кафедри було прийнято Кусяка А. П.

Викладачі та лаборанти кафедри хімії на ВАТ «Житомир Водоканал». Червень 2015 року.

З вересня 2018 року В. В. Чумак обійняв посаду проректора з навчально-методичної та виховної роботи Житомирського державного університету імені Івана Франка.

3 грудня 2018 року кафедру хімії очолила Анічкіна Олена Василівна. У 2000 році, прийшовши на кафедру працювати асистентом, вона тривалий час (2004-2015) була заступником декана з навчальної роботи природничого факультету, а у 2016 році успішно захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю «Теорія та методика навчання (Хімія)» в Інституті педагогіки Національної академії педагогічних наук України. У 2019 році отримала вчене звання доцента кафедри хімії.

У 2018 році асистенти кафедри Камінський О. М. та Кусяк А. П. захистили дисертації на здобуття кандидатів хімічних наук за спеціальністю «Фізика та хімія поверхні». Захисти відбулися при Інституту хімії поверхні імені О. О. Чуйка НАН України.

У 2019 року до когорти хіміків-франківців долучився доктор хімічних наук В. О. Віленський. У цьому ж році Чайка М. В. захистив кандидатську дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата хімічних наук зі спеціальності «Фізична хімія» в Інституті проблем матеріалознавства ім. І. М. Францевича.

Розвиток освітніх програм «Середня освіта (Хімія)» та «Хімія з основами викладання» зумовив потребу у підготовці викладачів із науковими ступенями в галузі знань Освіта/Педагогіка, наукові інтереси яких охоплюють проблематику підготовки майбутніх хіміків і вчителів хімії. З цією метою асистент кафедри Авдєєва О. Ю. у 2017 році вступила до аспірантури Житомирського державного університету імені Івана Франка за спеціальністю «Освітні, педагогічні науки», а Євдоченко О. С. — у 2018 році за спеціальністю «Професійна освіта». Після успішного завершення аспірантури вони захистили дисертаційні дослідження та здобули науковий ступінь доктора філософії в галузі Освіта/Педагогіка.

У січні 2024 року асистент кафедри Кучерук С. В. успішно завершила навчання в аспірантурі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» та захистила дисертацію

на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі Хімічна та біоінженерія.

У 2024 році на кафедрі хімії започатковано нову освітню програму бакалаврського рівня «Хімічні технології та інженерія» і здійснено перший набір здобувачів.

Сьогодні кафедра має міцний науковий потенціал, на ній працюють 3 доктори наук, професори (Віленський В. О., Романишина Л. М., Тітов Ю. О.); 11 доцентів, кандидатів хімічних наук/докторів філософії; 3 асистенти (з яких 2 – професіонали-практики) та 5 лаборантів. Середній вік викладачів кафедри 48 років.

Кафедра хімії. Жовтень 2025 року.

Працівники кафедри підтримують тісний зв'язок з освітянами міста й області, надають постійну допомогу Обласному інституту вдосконалення вчителів, здійснюють наукове керівництво міським методичним об'єднанням вчителів хімії, постійно беруть участь у проведенні обласної та районних олімпіад школярів з хімії, готують учнів до Всеукраїнських олімпіад.

Викладачі кафедри активно співпрацюють з Малою академією наук, зокрема щороку проводиться консультування, рецензування та захист учнівських наукових робіт, відбуваються зустрічі з педагогічними колективами шкіл міста. Викладачі кафедри постійно нарощують свій науковий потенціал: видають наукові та навчально-методичні матеріали, активно друкуються у різноманітних вітчизняних та наукових журналах: Український журнал природничих наук, Доповіді академії наук (секція «Хімія»); Український хімічний журнал; Фізика, хімія та технологія поверхні; Поверхня; Журнал органічної хімії; Полімерний журнал; Functional Materials; Applied Nanoscience; Functional Materials; Chemistry of Heterocyclic Compounds; Molecular Crystals and Liquid Crystals; Theoretical and Experimental Chemistry; Physics and Chemistry of Solid State.

Традиційним з 2017 року для кафедри є проведення всеукраїнської конференції «Актуальні задачі хімії: дослідження та перспективи», а з 2021 – всеукраїнської інтернет-конференції молодих вчених «Перспективи хімії в сучасному світі», курсів підвищення кваліфікації вчителів хімії, різноманітних методичних семінарів, майстерень з проблем методики викладання для викладачів хімії.

Науковці кафедри працюють в рамках виконання держбюджетних тем «Синтез та дослідження нанокмпозитних і біологічно активних матеріалів» (державний реєстраційний номер — 0122U002265, 02.2022–04.2032), «Фізико-хімічні властивості синтетичних твердотільних неорганічних матеріалів» (державний реєстраційний номер — 0122U002273, 03.2022–09.2032) та «Удосконалення теоретичної та практичної складових підготовки майбутніх хіміків і вчителів хімії у контексті забезпечення якості професійної освіти в закладах вищої освіти» (державний реєстраційний номер — 0122U002275, 01.2022–12.2031).

Кафедра хімії веде тісну співпрацю та підтримує міцні зв'язки з провідними освітніми закладами нашої держави: Інститутом хімії поверхні НАН України, Інститутом фізики

напівпровідників НАН України, Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, Харківським національним університетом імені В. Н. Каразіна, Національним університетом «Києво-Могилянська академія», Донецьким національним університетом ім. В. Стуса, Національним технічним університетом України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Інститутом матеріалознавства НАН України, Інститутом органічної хімії НАН України, Інститутом загальної і неорганічної хімії НАН України, Буковинським медичним університетом, Запорізьким державним медичним університетом та іншими ВНЗ.

За час свого існування на кафедрі виконано 10 дисертаційних робіт, отримано 20 авторських свідоцтв. Уперше синтезовано понад 1000 нових органічних сполук, в т. ч. фізіологічно активних та з властивостями рідких кристалів. Синтезовано та досліджено адсорбційні властивостей ряду нових наноконпозиційних та магніточутливих матеріалів. Синтезовано та досліджено більше 300 складнооксидних сполук та ізоморфнозаміщених фаз із шаруватою перовскітоподібною структурою, що виявляють надпровідні, каталітичні, люмінесцентні та електретні властивості.

Досліджено процеси хіміко-динамічного та хіміко-механічного полірування поверхні напівпровідників, оптимізовано термодинамічні особливості компонентів, що перебувають у технологічних процесах у контакті при одержанні напівпровідникових приладів, створено комп'ютерний банк даних термодинамічних величин. Розроблено методики високоефективного концентрування важких металів у природних водах. Опубліковано більше 800 праць у наукових виданнях, у т. ч. монографії.

Кафедра хімії була є і буде осередком високого професіоналізму, творчої праці та постійного самовдосконалення.

Славетні викладачі

кафедри хімії

Онищенко Юрій Климович

Народився 14 січня 1944 року в селі Краснопілка Гайсинського району Вінницької області. В 1960 році закінчив місцеву середню загальноосвітню школу. В 1961 році вступив на навчання до Ужгородського державного університету на хімічний факультет.

В період з 1966 до 1969 року навчався в аспірантурі Ужгородського державного університету за спеціальністю «Аналітична хімія». Темою дисертаційного дослідження була визначена «Екстракційно-фотометричні методи визначення сурми із використанням основних барвників». Результатом навчання в аспірантурі став успішний захист дисертації на здобування ступеня кандидата хімічних наук в Одеському державному університеті у 1974 році.

Після закінчення навчання в аспірантурі в жовні 1969 році був направлений на роботу до Бердичівського педагогічного інституту на посаду старшого викладача кафедри хімії. Через два роки, в 1971 році, після ліквідації Бердичівського педагогічного інституту, як малоперспективного, разом з дружиною Онищенко Т. О., переїжджає до Житомира.

Працював на кафедрі хімії Житомирського педагогічного інституту імені Івана Франка на посаді доцента. За результатами плідної праці обирався завідувачем кафедри хімії на три терміни з 1974 до 1985 року, з 1990 до 1992 року, з 1997 до 2004 рік. Загалом, очолював кафедру понад 20 років. Також працював на посаді проректора з наукової роботи Житомирського педагогічного інституту імені Івана Франка з 1992 до 1997 року.

Наукові інтереси були пов'язані з розробкою методів визначення мікрокількостей важких металів у природних об'єктах, переважно в природних водах, з використанням екстракції комплексних сполук для концентрування мікрокількостей. Результатом наукової роботи стала розробка цілого ряду методів визначення мікрокількостей елементів

важких металів Купруму, Кадмію, Цинку, Мангану, Кобальту, Ніколу, Феруму, Стибію, Плюмбуму, Аргентуму.

За результатами наукової роботи підготовлено та опубліковано понад 60 наукових статей, отримано авторське свідоцтво на винахід, видано задачник з аналітичної хімії з грифом МОН України (2013 рік), 16 методичних посібників.

Онищенко Ю. К. з випускницею 1999 року Анічкіною О. В.

Онищенко Ю. К. першим запровадив на кафедрі засоби комп'ютерного контролю результатів навчання студентів з неорганічної та аналітичної хімії, розробив систему електронних колоквиумів з навчальних дисциплін. Один з небагатьох викладачів, котрі переїхали із Бердичева працювати до Житомирського педагогічного інституту. За роки роботи на кафедрі обладнав велику кількість спеціальних навчальних лабораторій, значно зміцнив матеріальну базу, заклав основи наукової школи кафедри хімії. Був і залишається беззаперечним авторитетом і прикладом для студентів і колег. Неперевершений садівник та виноградар.

Під час роботи на кафедрі викладав навчальні дисципліни: неорганічна хімія, аналітична хімія.

Помер 10 жовтня 2024 року на 80-му році життя.

Онищенко Тамара Олексіївна

Народилася 16 червня 1946 року в селі Кантемирівка Воронежської області (Російська Федерація). З раннього дитинства зростала в місті Мукачевому на Закарпатті де і закінчила, в 1964 році, середню загальноосвітню школу. У цьому ж році вступила на хімічний факультет Ужгородського державного університету.

Після закінчення навчання в 1969 році переїжджає разом із чоловіком Онищенко Ю.К. до міста Бердичева, де розпочинає трудовий шлях. З 1970 року працює асистентом кафедри хімії Бердичівського педагогічного інституту, а після переїзду до Житомира, на кафедрі хімії Житомирського педагогічного інституту імені Івана Франка.

Впродовж 1980 – 1984 років навчається, без відриву від виробництва, в аспірантурі Київського державного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Аналітична хімія». Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата хімічних наук була присвячена «Екстракційно-атомно-абсорбційне визначення металів у воді після концентрування каприновою (α-бромкаприновою) кислотами та амінами», яка була успішно захищена в 1988 році на кафедрі аналітичної хімії Київського державного університету імені Тараса Шевченка.

З початку свого трудового шляху у 1970 році, для Онищенко Т. О. кафедра хімії, спочатку Бердичівського педагогічного інституту, а потім Житомирського педагогічного інституту імені Івана Франка була єдиним місцем роботи. Свою трудову діяльність розпочала з посади асистента кафедри хімії (1970 – 1988), пізніше, після захисту дисертації, була обрана на посаду старшого викладача (1988 – 1993), а в подальшому і доцента (1993 – 2003).

За результатами наукової роботи Онищенко Т. О.

підготовлено та опубліковано понад 30 наукових статей, видано задачник з аналітичної хімії з грифом міністерства освіти і науки України (2013 рік), 6 методичних посібників.

Тамара Олексіївна - одна з небагатьох жінок-викладачів кафедри хімії, яка посіла гідне місце серед науковців-чоловіків. Захоплює своєю надзвичайною харизмою, почуттям гумору, характером, що завжди високо цінується як у студентському колі, так і серед колег.

Під час роботи на кафедрі викладала курс органічної хімії, неорганічної хімії, була незмінним викладачем навчальної дисципліни «Аналітична хімія».

Онищенко Т.О. з колегами по кафедрі у 108 аудиторії

Кашпор Віра Миколаївна

Народилася 11 вересня 1941 року в селищі міського типу Іллінці Іллінецького району Вінницької області. В 1947 році розпочала навчання у Шишківській восьмирічній школі Кіцьманського району Чернівецької області. У 1957 році закінчила Романківську ЗОШ Сокирянського району Чернівецької області.

У період з 1957 до 1960 року за комсомольською путівкою була направлена працювати робітницею цеху формування цегли на завод стінних матеріалів тресту «Казмедьстрой» в місті Дзезказган Карагандинської області (Росія). У 1960 році вступила на хімічний факультет Чернівецького державного університету, який закінчила у 1965 році з відзнакою. У цьому ж році продовжила навчання в аспірантурі кафедри фізичної хімії Чернівецького державного університету.

Після закінчення навчання, в період з 1968 до 1972 року, працювала старшим науковим співробітником кафедри фізичної хімії Чернівецького державного університету.

У цей же час (1970 рік) успішно захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата хімічних наук з теми «До термодинамічної характеристики електродних процесів».

Розпочала трудовий шлях на кафедрі хімії Житомирського педагогічного інституту імені Івана Франка у 1972 році, на посаді старшого викладача. У 1980 році зайняла посаду доцента кафедри хімії із подальшим присвоєнням відповідного вченого звання у 1985 році.

Наукові інтереси стосувалися полярографічного дослідження комплексів Хрому (III) у присутності апротонних добавок до води, встановлення складу комплексів перехідних металів з каприновою кислотою; впровадження сучасної номенклатури з хімії в навчальний процес середньої та вищої школи; вдосконаленню процесу

викладання неорганічної хімії у вищій школі; розробці засобів комп'ютерного контролю із загальної та неорганічної хімії.

За час роботи на кафедрі викладала навчальні дисципліни: фізичну, загальну, неорганічну хімії, розв'язування хімічних задач.

Результати наукової та науково-методичної роботи опубліковані в понад 40 статтях та тезах доповідей.

Віра Миколаївна - емоційна людина, яка завжди готова прийти на допомогу студентам, молодим викладачам, близьким людям, вміло поєднує вимогливість до знань, душевну теплоту і здатність до співчуття.

За 35 років викладання на кафедрі хімії створила чудовий практикум із загальної та неорганічної хімії, яким викладачі та студенти користуються і до сьогодні.

27 серпня 2007 року звільнилась з кафедри хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка за власним бажанням та переїхала мешкати до міста Новодністровськ Чернівецької області.

Померла 5 травня 2021 року.

Кашпор В. М. в 103 аудиторії. Грудень 2005 рік.

Щербаков Олександр Миколайович

Народився 3 квітня 1940 року в місті Фурманов Іванівської області (Російська Федерація). Загальну середню школу закінчив в 1957 році в селі Серафимівка Ольгінського району Приморського краю. В цьому ж році вступив на неорганічний факультет Іванівського хіміко-технологічного інституту за спеціальністю «Технологія електрохімічних виробництв». Після закінчення якого, з 1962 до 1966 року працював на підприємствах міста Тули. В 1966-67 роках перейшов працювати на суднобудівельну корабельню імені С.М. Кірова в місті Астрахань на посаду майстра гальванічної ділянки.

З 1967 до 1970 року навчався в аспірантурі Московського вечірнього металургійного інституту. У 1970-71 роках працював молодшим науковим співробітником Московського вечірнього металургійного інституту. З 1971 до 1973 року працював старшим науковим співробітником, керівником групи в ВНДІ кабельної промисловості в місті Подольськ, пізніше працював на сталепрокатному заводі в місті Череповець Вологодської області.

В 1972 році успішно захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата хімічних наук на тему «Електроосадження хрому імпульсним током» за спеціальністю «Електрохімія».

З 1974 р. працював старшим викладачем кафедри хімії Житомирського педагогічного інституту імені Івана Франка. З 1981 по 2001 рік працював на посаді доцента кафедри хімії. Вчене звання доцента кафедри хімії Щербакову О. М. було присвоєно у 1982 році.

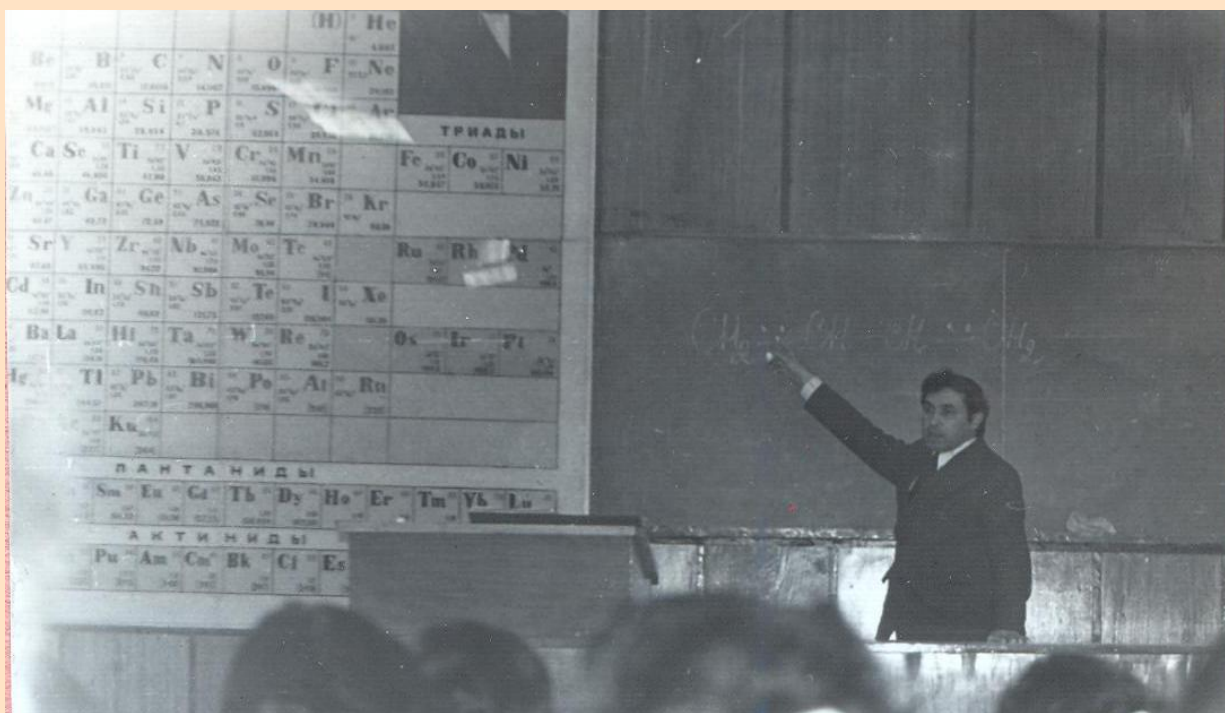
Основні наукові інтереси Олександра Михайловича стосувалися вивчення проблеми електроосадження хрому та захисту металів від різних типів корозії, підвищення їх корозійної стійкості; проблеми фосфатування виробів зі

сталі, застосування інгібіторів корозії при травленні чорних металів, електроосадження та гальванопластика. Згодом він зосередився на перспективному напрямку вивчення теорії та застосування на практиці електроосадження хрому з хромовоокислих електролітів.

За його ініціативи і безпосередньої участі кафедра значно розширила свою матеріально-технічну базу, так кафедра хімії отримала ряд цінних наукових приладів з Московського хіміко-технологічного інституту ім. Дмитра Менделєєва.

Працюючи на кафедрі він викладав такі навчальні дисципліни, як фізична та колоїдна хімії, основи сучасного хімічного виробництва, неорганічний синтез.

У 2001 році Щербаков О. М. звільнився з кафедри хімії Житомирського педагогічного університету імені Івана Франка за власним бажанням. Згодом переїхав на постійне місце проживання до м Москва, де й помер у 2011 році.

**Щербаков О. М. на лекції в 105 аудиторії.
Листопад 1982 рік.**

Мацієвський Олександр Евальдович

Народився 4 серпня 1941 року в с. Чеховці Червоноармійського району Житомирської області. В 1958 році закінчив Новозаводську ЗОШ Червоноармійського району. У 1962 році вступив на навчання до Новочорторійського зооветеринарного технікуму Любарського району Житомирської області на зооветеринарне відділення за спеціальністю зоотехнія-ветеринарія.

Після закінчення працював за фахом ветфельдшером в колгоспі ім. Свердлова в с. Неділище Ємільчинського району Житомирської області. У період з 1964 до 1969 року навчався на природничому факультеті Бердичівського педагогічного інституту за спеціальністю «Біологія та хімія». Протягом наступних 10 років працював на освітянській ниві: у ЗОШ с. Вільськ Черняхівського району Житомирської області (1969-72 рр.), ЗОШ № 16 (1972-74 рр.) та № 17 (1974-78 рр.) м. Біла Церква Київської області.

У 1978 році розпочав роботу на кафедрі неорганічної та аналітичної хімії Білоцерківського сільськогосподарського інституту ім. П.А. Погребняка на посаді асистента. Викладав навчальні дисципліни неорганічну, аналітичну, фізичну, колоїдну хімію до 1984 року.

У 1983 році захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук в Ленінградському державному педагогічному інституті імені О. І. Герцена за спеціальністю «Теорія і методика навчання (хімія)». на тему «Реалізація міжпредметних зв'язків при вивченні енергетики хімічних процесів в середній школі».

Наукові інтереси Мацієвського О. Е. були багатогранними, це і вдосконалення змісту і процесу викладання методики хімії, міжпредметні зв'язки в курсі хімії середньої школи, красноріччя напрямом класної і позакласної роботи з хімії в школі, вивчення передового

педагогічного досвіду вчителів хімії.

У 1984 році Олександр Евальдович був прийнятий на посаду старшого викладача кафедри хімії, а з 1985 переведений на посаду доцента Житомирського педагогічного інституту. У 1987 році йому було присвоєне вчене звання доцента кафедри хімії.

Завдяки його кропіткій праці, бажанню навчати студентів у належних умовах лабораторія методики викладання хімії має сучасний вигляд. Він започаткував створення практикуму з методики викладання хімії в основу якого покладено виконання всіх видів шкільного хімічного експерименту студентами. За час роботи на кафедрі підготовлено і опубліковано більше 80 наукових і науково-методичних праць.

Олександр Евальдович - людина, яка викликала надзвичайно суперечливі емоції як у студентів так і викладачів. Зовні суворий та неприступний, а в душі балагур, поет, романтик та надзвичайно добра, світла і довірлива людина. Під час роботи на кафедрі хімії викладав навчальні дисципліни: неорганічна хімія, методика викладання хімії, позакласна робота з хімії.

12 листопада 2010 року після тривалої важкої хвороби помер в лікарні міста Києва.

Мацієвський О. Е. в 101 аудиторії. Жовтень 2007 рік.

Трускавецький Євген Степанович

Народився 5 квітня 1934 року у місті Снятин на Прикарпатті. З 1941 по 1952 рік навчався в Снятинській середній школі № 1 імені В. Стефаника. Після закінчення школи вступив до Чернівецького державного університету, який закінчив 1957 році отримавши кваліфікацію біохіміка.

За направленням працював вчителем хімії в школі № 1 міста Любомля на Волині. Згодом був завучем цієї школи, а пізніше, директором Головнянської середньої школи Любомльського району.

У 1963 році за конкурсом був обраний на посаду завідуючого лабораторією клініки П'ятигорського інституту курортології і фізіотерапії (Російська федерація). Одночасно навчався в аспірантурі на кафедрі біохімії Ростовського державного університету.

Результатом багаторічної науково-дослідної роботи став успішний захист 24 лютого 1969 року дисертації на здобуття вченого ступеня кандидата біологічних наук за спеціальністю «Біохімія». Тема дисертаційного дослідження була визначена, як «Деякі матеріали до функціональної біохімії слизової оболонки шлунка людини».

Після виходу 16 квітня 1970 року у Всесоюзній «Учительской газеті» об'яви про оголошення конкурсу на посаду завідувача кафедри хімії Бердичівського педагогічного інституту з читанням курсів біологічної та органічної хімії. У травні 1970 року був обраний за конкурсом на посаду доцента кафедри хімії, у грудні цього ж року – на посаду завідувача кафедри хімії Бердичівського педагогічного інституту.

Пізніше, після переїзду кафедри з Бердичева до Житомира, у 1974 році, був призначений деканом природничого факультету Житомирського державного педагогічного інституту імені Івана Франка.

У період з 1977 до 1983 року переходить працювати на посаду завідувача кафедри хімії Житомирського сільськогосподарського інституту з читанням курсів біологічної і органічної хімії.

У 1983 році повертається до Житомирського педагогічного інституту імені Івана Франка на посаду доцента кафедри зоології природничого факультету.

Під час роботи на природничому факультеті викладав навчальні дисципліни: біохімія, методика викладання хімії, біотехнологія, цитологія, мікробіологія з основами вірусології.

Результатом багаторічної науково-дослідної та методичної роботи стало видання великої кількості навчально-методичних підручників з грифом Міністерства освіти і науки для студентів та учнів середніх загальноосвітніх навчальних закладів.

За багаторічну плідну працю має чисельні грамоти та нагороди. Нагороджений нагрудним знаком «Слава ЖДУ».

Пропрацювавши майже 63 роки, з 2 березня 2015 року пішов на заслужений відпочинок.

Помер 18 лютого 2021 року.

Трускавецький Є. С. на посаді декана природничого факультету

Гриців Василь Іванович

Народився 10 березня 1948 року в селі Залісся Чортківського району Тернопільської області. Здобував середню освіту навчаючись з 1958 року у Млинківській початковій школі (до 4 класу включно), Угринській восьмирічній школі (до 1962 року), а в 1965 році закінчив навчання в Чортківській середній школі № 1. У цьому ж році вступив на хімічний факультет Чернівецького державного університету, який закінчив в 1970 році за спеціальністю «Хімія», здобув кваліфікацію хіміка, викладача хімії. Після закінчення навчання був направлений на роботу до Краснянської середньої школи Гусятинського району Тернопільської області на посаду вчителя хімії.

У 1970 році вступив на навчання до аспірантури Чернівецького національного університету з відривом від виробництва за спеціальністю «Неорганічна хімія». Тема дисертаційного дослідження - «Дослідження поведінки міді, срібла і золота в телуриді кадмію».

У період з 1973 до 1975 року працював інженером Чернівецького відділення Інституту напівпровідників АН УРСР. З листопада 1975 року продовжив свій трудовий шлях на кафедрі хімії Житомирського педагогічного інституту імені Івана Франка на посаді старшого викладача, а пізніше, з 1979 року - доцента.

14 березня 1975 року успішно захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата хімічних наук у Чернівецькому державному університеті. Атестат доцента кафедри хімії отримав за результатами науково-дослідної та викладацької роботи у 1981 році.

З 1983 по 1984 рік виконував педагогічну роботу в Демократичній Республіці Афганістан, а після повернення, з 1985 року був обраний за конкурсом на посаду завідувача кафедри хімії Житомирського педагогічного інституту імені Івана Франка на п'ятирічний термін (до

1990 року), вдруге Гриців В. І. очолював кафедру хімії з 1992 по 1997 рік.

За час роботи на кафедрі хімії викладав навчальні дисципліни: фізична і колоїдна хімія, основи сучасного хімічного виробництва, фізико-хімічний аналіз, хімія твердого тіла, матеріалознавство, теоретичні основи прикладної електрохімії, навчальні і контролюючі комп'ютерні програми.

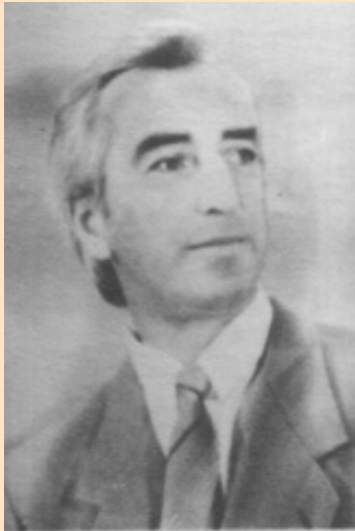
Результати наукової та методичної роботи відображені в 41 статті у наукових зарубіжних та вітчизняних виданнях, 2 довідниках, 2 навчальних посібниках.

За підтримки Грицева В.І. кафедра хімії набула тісних зв'язків з Інститутом фізики напівпровідників НАН України ім. В. Є. Лашкарьова, а його учні - Кусяк Н.В., Чернюк О.С., Денисюк Р. О. захистили кандидатські дисертації.

Пропрацювавши 40 років на науково-педагогічній ниві, у серпні 2014 року вийшов на заслужений відпочинок.

Гриців В. І. в лабораторії. Жовтень 2012 рік.

Стасюк Анатолій Петрович

Народився 7 червня 1947 року в селі Агатівка Бердичівського району Житомирської області. Після закінчення місцевої середньої школи у 1965 році, працював у хмелерадгоспі “Дубова”. У 1966-1968 роках проходив строкову службу у лавах Радянської армії, після демобілізації, працював будівельником на будівництві Броницького склозаводу.

У вересні 1969 року вступив на природничий факультет Бердичівського педагогічного інституту, а у 1971 році, разом із факультетом переїхав до Житомира та продовжив навчання в Житомирському педагогічному інституті імені Івана Франка. У 1974 році закінчив природничий факультет Житомирського державного педагогічного інституту та отримав кваліфікацію вчителя біології та хімії.

З 1974 до 1977 року працював вчителем хімії, спочатку у Новописьській середній школі Черняхівського району Житомирської області, а з 1975 року – у середній загальноосвітній школі № 16 міста Житомира.

У 1977 році розпочав науковий шлях на кафедрі хімії Житомирського педагогічного інституту, обійнявши посаду асистента, пізніше – з 1991 року на посаду старшого викладача.

У період з 1988 до 1990 року перебував на посаді стажиста-дослідника при кафедрі органічної хімії у Київському державному університеті імені Тараса Шевченка. Темою дисертаційного дослідження було обрано «Синтез та дослідження ароматичних та ненасичених сполук через іліди фосфору». У 1991 році успішно захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата хімічних наук.

Наукові інтереси стосувалися одержання та властивостей фосфонієвих солей та алкіліденфосфоранів; використання фосфорорганічних речовин в органічному синтезі; реакції Віттіга та її застосування для одержання

органічних сполук інших класів, зокрема діарилетиленів та інших ненасичених похідних; ацилювання стабільних алкіліденфосфоранів у двофазній системі.

Результати наукових досліджень опубліковані у 11 наукових статтях.

За час роботи на кафедрі викладав наступні навчальні дисципліни: органічна хімія, органічний синтез, методика викладання хімії, неорганічна хімія, методика розв'язування задач з хімії, виготовлення та застосування наочних посібників із хімії.

У 1996 році звільнився з кафедри хімії Житомирського педагогічного інституту імені Івана Франка за власним бажанням.

Стасюк А. П. під час лабораторного заняття. 1992 рік

Трускавецька Лариса Миколаївна

Народилася 5 листопада 1938 року в селі Перекоп Валковського району Харківської області. В 1946 році почала навчання в середній школі міста Бадена (Австрія). Здобула середню освіту закінчивши середню школу міста Львова у 1956 році. З 1956 до 1957 року працювала препаратором інституту мікробіології, епідеміології та гігієни АНУРСР у місті Львові.

В період з 1957 до 1962 року навчалась у Львівському державному університеті імені І. Франка на біологічному факультеті. Закінчивши навчання в університеті за спеціальністю «Біологія» здобула кваліфікацію біолога, вчителя біології і хімії.

У 1962 році працювала техніком-хіміком в експериментальній лабораторії молочної фірми «Верховина» (місто Львів). Після чого, у 1963 році, перейшла працювати вчителем до Львівської середньої школи №5. А пізніше, з 1966 до 1969 року навчалась в аспірантурі при проблемній лабораторії фізіологічно активних сполук Львівського політехнічного інституту.

Після закінчення аспірантури, з 1969 року, працює у Львівському політехнічному інституті на кафедрі технології фізіологічно-активних сполук, у проблемній лабораторії технології фізіологічно-активних сполук, напівпродуктів та барвників на різних посадах: старшим лаборантом, інженером, старшим інженером, молодшим науковим співробітником, старшим науковим співробітником.

В 1975 році успішно захищає дисертацію на здобуття ступеня кандидата хімічних наук.

З 1977 року працює на кафедрі хімії Житомирського педагогічного інституту імені Івана Франка. Працювала на посадах асистента (у 1977 році), старшого викладача (з 1977 до 1982 року), доцента (з 1982 року).

Вчене звання доцента кафедри хімії отримала у 1985

році за результатами багаторічної наукової та науково-методичної роботи.

Наукові інтереси стосувалися вивчення впливу людської діяльності на довкілля, розробки методик визначення величини впливу та способів його зменшення. Особлива увага приділялась дослідженню Житомирщини, місцевих водоймищ (водосховище Дениші).

За результатами наукових досліджень видано навчальний посібник з аналітичної хімії та геохімії довкілля. Підготовлено та опубліковано більше 30 наукових та науково-методичних робіт.

За час роботи на кафедрі хімії викладача навчальні дисципліни: біологічна хімія, методика викладання хімії, позакласна робота з хімії в середній школі, загальна та неорганічна хімія, неорганічний та органічний синтез, органічна хімія.

У 1997 році звільнилась за власним бажання з кафедри хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка у зв'язку із закінченням терміну трудового договору.

Померла 18 травня 2016 року.

Вознюк Володимир Іванович

Народився 2 квітня 1977 року у селі Вихля Радомишльського району Житомирської області. З 1984 року навчався в Гуто-Потіївській загальноосвітній середній школі Радомишльського району Житомирської області, яку закінчив у 1994 році із золотою медаллю. У цьому ж році вступив на навчання до Житомирського педагогічного інституту імені Івана Франка. Навчався на природничому факультеті за спеціальністю «Біологія та хімія». У 1999 році закінчив навчання і отримав диплом спеціаліста із відзнакою.

Розпочав свій трудовий шлях 28 серпня 1999 року на кафедрі хімії Житомирського педагогічного університету імені Івана Франка на посаді викладача – стажиста. У жовтні 2001 року вступив до аспірантури при кафедрі хімії Житомирського педагогічного інституту за спеціальністю «Аналітична хімія». Тема дисертаційного дослідження «Неорганічні адсорбенти модифіковані шляхом окислювальної полімеризації в аналітичній практиці». Проводив дослідження особливостей синтезу неорганічних адсорбентів кремнезем-поліанілін та їх сорбційних властивостей.

З 2004 року обраний за конкурсом на посаду асистента кафедри хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка у зв'язку із закінченням навчання в аспірантурі.

За результатами наукових досліджень було видано 4 наукові статті та 4 тези доповідей на наукових конференціях.

Під час роботи на кафедрі викладав навчальні дисципліни: аналітична хімія, навчальні і контролюючі комп'ютерні програми, розв'язування задач з хімії, ряд комп'ютерних спецкурсів та факультативів, які розробив разом з Оніщенком Ю. К. та Грицівим В. І.

Трагічно загинув 15 січня 2009 року.

Чернюк Олександр Серійович

Народився 4 квітня 1979 року в місті Житомирі. Вісім років навчання в Житомирській ЗОШ № 19, а у 1996 році закінчив хімічний факультет Житомирського обласного педагогічного ліцею. У 1996 році вступив до Житомирського педагогічного інституту.

У 2001 році закінчив навчання в університеті і здобув диплом з відзнакою за спеціальністю «Біологія та хімія». У вересні 2001 року працював вчителем хімії та біології в Глинівській ЗОШ Андрушівського району.

У жовтні 2001 року вступив до аспірантури при кафедрі хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка за спеціальністю «Неорганічна хімія». Під керівництвом доктора хімічних наук, професора Томашика В.М. досліджував процеси хімічного травлення галій стибіду та галій арсеніду в розчинах систем $\text{HNO}_3\text{-HCl(HBr)}$ -органічна кислота. Тема дисертаційного дослідження була обрана «Взаємодія GaSb та GaAs з водними розчинами $\text{HNO}_3\text{-HNaI}$ -органічна кислота»

З 2004 року, після закінчення аспірантури, прийнятий на посаду асистента кафедри хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка. У грудні 2006 року успішно захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата хімічних наук за спеціальністю «Неорганічна хімія».

За час наукової роботи на кафедрі видано 7 наукових статей, 11 тез доповідей на наукових конференціях, 3 методичні посібники.

Під час роботи на кафедрі викладав навчальні дисципліни: загальна хімія, неорганічна хімія, неорганічний синтез, основи сучасного хімічного виробництва та біотехнології.

У 2010 році звільнився з кафедри хімії Житомирського державного університету за власним бажанням та переїхав на постійне місце проживання до Республіки Польща.

Листван

Володимир Миколайович

Народився 7 листопада 1940 року в селі Високе Монастирського району Тернопільської області. У 1959 році закінчив загальноосвітню школу у селі Товстобаби Монастирського району Тернопільської області. У період з 1959 до 1960 року працював лаборантом у цій же школі.

З 1960 до 1965 року навчався в Чернівецькому державному університеті на хімічному факультеті. Після закінчення навчання вступив до аспірантури при кафедрі органічної хімії цього ж університету, у якій навчався із 1965 до 1968 року. Науковим керівником дисертаційного дослідження був відомий вчений – органік - професор А. В. Домбровський.

Після закінчення навчання, в 1969 році, успішно захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата хімічних наук з теми «Дослідження в галузі хімії стабільних фосфоранів» за спеціальністю «Органічна хімія». Після закінчення аспірантури з 1968 до 1973 року працював за направленням на загальнотехнічному факультеті Політехнічного інституту у місті Шостка.

З 1973 року розпочав роботу на посаді доцента кафедри хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка (у 1973 році — Житомирського педагогічного інституту імені Івана Франка).

Наукові інтереси стосувалися вивчення фосфонієвих солей і фосфорілідів та їх використання в синтезі фізіологічно-активних речовин, органічних люмінофорів і рідких кристалів.

За довготривалу плідну роботу було підготовлено та опубліковано 38 наукових статей, 3 патенти на винаходи, 58 тез доповідей на наукових конференціях та 7 методичних посібників.

Навчальні дисципліни, викладання котрих забезпечував:

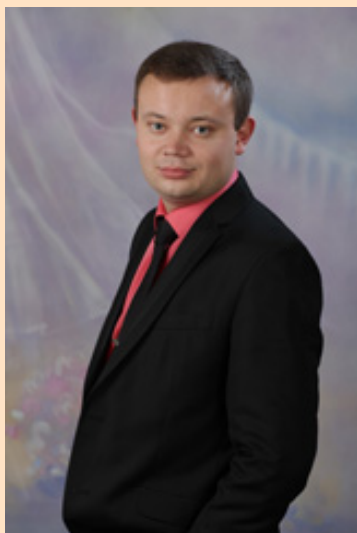
органічна хімія, органічний синтез, теоретичні основи органічної хімії та сучасні методи дослідження, основи наукових досліджень в хімії.

За результатами наукової та освітянської роботи нагороджений багатьма почесними грамотами університету (1978, 2000, 2006, 2007, 2009 рр.), грамотою Міністерства освіти і науки України за підготовку переможця Всеукраїнського конкурсу учнів - членів Малої академії наук України у 2006 році. У 2014 році нагороджений почесною відзнакою «Заслужений працівник Житомирського державного університету».

Пропрацювавши понад 50 років на науково-педагогічній ниві, 23 серпня 2020 року вийшов на заслужений відпочинок.

Листван В. М. в лаборантській кімнаті. 2015 рік

Івоздієвський Євген Євгенійович

Народився 21 лютого 1987 року в селищі міського типу Любар Житомирської області. У 2005 році з відзнакою закінчив Любарську загальноосвітню школу I-III ступенів № 1. Цього ж року вступив на навчання до Житомирського державного університету імені Івана Франка за напрямом підготовки «Хімія».

В 2009 році закінчив навчання та здобув кваліфікацію бакалавра хімії. Продовжив навчання у магістратурі Житомирського державного університету імені Івана Франка та у 2010 році отримав кваліфікацію викладача хімії.

Після закінчення навчання був прийнятий на посаду старшого лаборанта кафедри хімії (2010 рік), а пізніше обраний за конкурсом на посаду асистента кафедри (2012 рік).

В 2011 році розпочав наукову роботу в якості здобувача наукового ступеня кандидата хімічних наук, який працює над дисертаційним дослідженням поза аспірантурою, в Інституті фізики напівпровідників Національної Академії наук України ім. В. Є. Лашкарьова. Тема дисертаційного дослідження визначена, як «Взаємодія CdTe і твердих розчинів $Zn_xCd_{1-x}Te$ та $Cd_xHg_{1-x}Te$ з травильними композиціями на основі розчинів HNO_3 -HI-органічний розчинник».

Наукові інтереси стосуються хімічного полірування кадмій телуриду та твердих розчинів на його основі; розробки розчинів для полірування поверхні напівпровідників, оптимізації режимів обробки поверхні; встановленню кінетичних залежностей та параметрів полірування напівпровідників галогенвмісних та галогенвиділяючих травників.

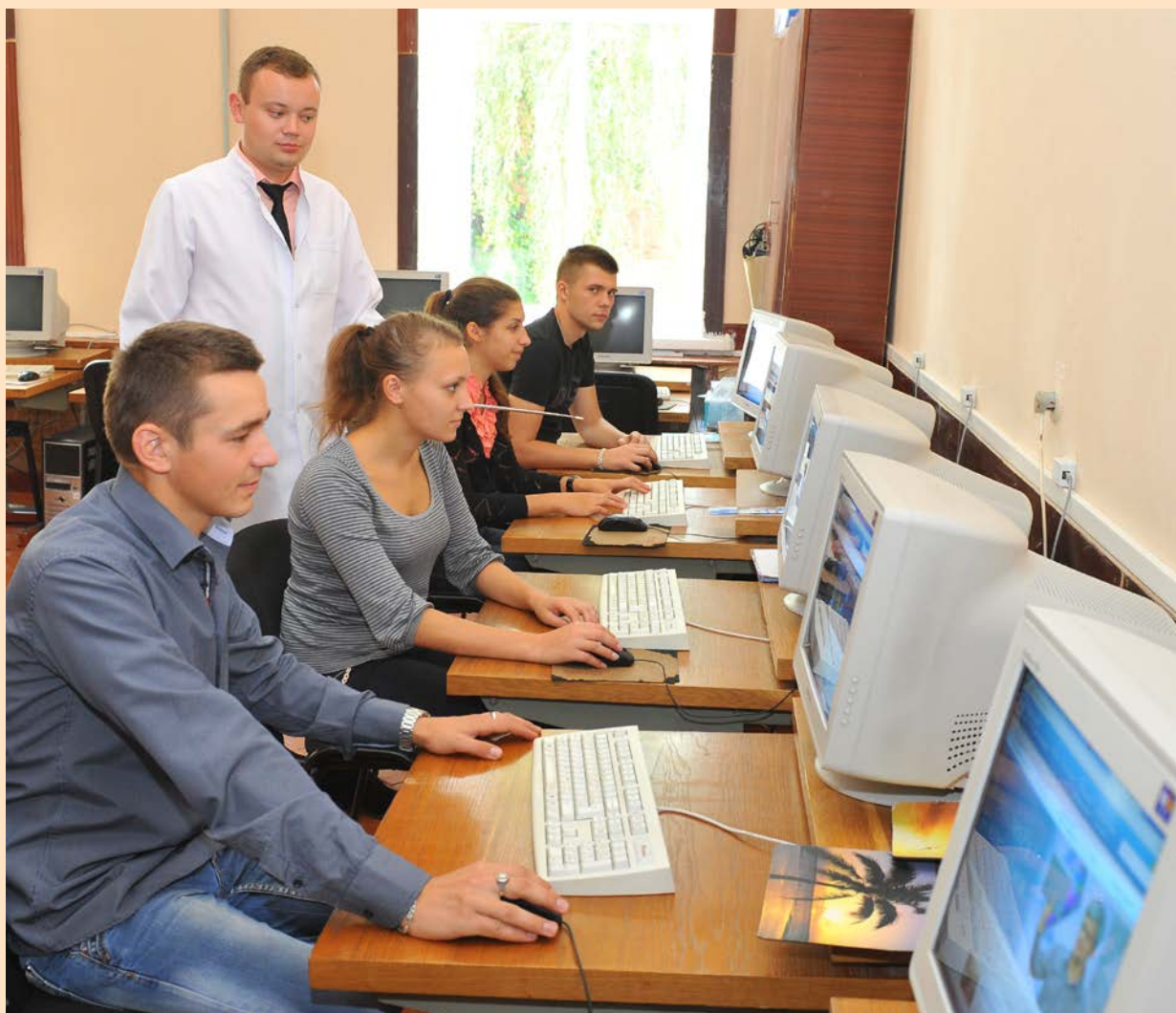
За результатами наукової роботи опубліковано 6

наукових статей, 19 тез доповідей на наукових конференціях, 5 методичних посібників.

Працюючи на кафедрі, викладав такі навчальні дисципліни: Intel® «Навчання для майбутнього», комп'ютерні технології в хімії, фізична і колоїдна хімія.

За плідну працю нагороджений грамотою Житомирського державного університету імені Івана Франка за активну участь у науково-дослідній роботі та з нагоди Дня науки (2015 р.).

У серпні 2018 року звільнився за власним бажанням з кафедри хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Гвоздієвський Є. Є. під час заняття в 203 аудиторії

Янович Ірина Володимирівна

Народилась 1 січня 1984 року у місті Черняхів Житомирської області. У 2000 році закінчила Черняхівську загальноосвітню школу I-III ступенів. Цього ж року вступила на навчання до Житомирського державного педагогічного університету імені Івана Франка на природничий факультет, який закінчила в 2004 році та отримала кваліфікацію бакалавра. Продовжила навчання в Житомирському університеті здобувши диплом спеціаліста за спеціальністю «Біологія і хімія» (2005 рік) та диплом магістра, здобувши кваліфікацію викладача хімії (2006 рік).

Працювати на кафедрі почала в 2005 році посівши посаду старшого лаборанта. В 2009 році вступила на навчання до аспірантури Інституту хімії високомолекулярних сполук Національної Академії наук України в місті Києві, з відривом від виробництва, яке успішно закінчила у 2012 році. Темою дисертаційного дослідження було обрано «Структурномодифіковані функціональні еластичні пінополіуретани на основі вуглеводів та олій природного походження».

Результатом навчання в аспірантурі став успішний захист дисертації на здобуття ступеня кандидата хімічних наук зі спеціальності «Хімія високомолекулярних сполук» в 2013 році.

Коло наукових інтересів: розробка нових полімерів з використанням відновлюваних ресурсів як джерела сировини, що здатні деградувати в умовах довкілля, та розробкою ефективних способів їх виробництва, створення пінополіуретанів на основі природних сполук (дисахаридів, полісахаридів і рослинних олій) зі збереженням функціональних показників класичних пінополіуретанів та здатністю деградувати під впливом факторів довкілля після закінчення терміну використання; встановлення взаємозв'язку між їх структурою і властивостями,

закономірностей впливу структури та складу на характер процесів деградації.

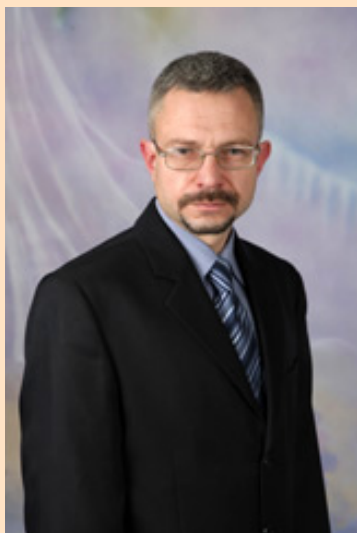
За результатами наукових досліджень опубліковано 7 наукових статей, 8 тез доповідей, отримано 6 патентів на винахід.

Викладала навчальні дисципліни: хімія високомолекулярних сполук, хімія лікарських засобів, органічна хімія.

У червні 2020 року звільнилась за власним бажання з кафедри хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка у зв'язку із закінченням терміну трудового договору.

Янович І. В. під час лабораторного заняття. Вересень 2015

Кусяк Андрій Петрович

Народився 15 травня 1974 року у місті Житомирі. У 1991 році закінчив Житомирську загальноосвітню школу № 22. У 1991 році вступив на навчання до Житомирського педагогічного інституту імені Івана Франка на природничий факультет, який закінчив у 1996 році, отримавши повну вищу освіту за спеціальністю «Біологія та хімія». З 1995 року розпочав працювати за фахом вчителем біології та хімії в Житомирській загальноосвітній школі № 14, пізніше у Високівській школі Черняхівського району Житомирської області (1996 рік), у Житомирській загальноосвітній школі № 3 (1997 рік). З 2011 року працював в Житомирському базовому фармацевтичному коледжі ім. Г. С. Протасевича.

В 2012 році закінчив магістратуру Житомирського державного університету імені Івана Франка, отримавши кваліфікацію хіміка, викладача хімії. У цей же рік вступив до аспірантури Інституту хімії поверхні Національної Академії наук України у місті Києві. У 2018 році успішно захистив кандидатську дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата хімічних наук за спеціальністю «Фізика та хімія поверхні» на тему «Адсорбційна активність поверхні в концепції багаторівневих наноконкомпозитів з функціями нанороботів».

З вересня 2014 року розпочав роботу на посаді асистента, а з 2018 року – старший викладач кафедри хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Наукові дослідження проводилися в рамках проекту «Синтез та дослідження адсорбційних властивостей нових наноконпозиційних та магніточутливих матеріалів щодо катіонів важких металів». Основна увага зосереджена на використанні магнітних носіїв, оптимізації умов синтезу, модифікуванні і функціоналізації поверхні, виборі ефективних комплексоутворювачів, аналізі ємності та

вибірковості адсорбентів. Напрямок роботи обумовлений необхідністю розробки ефективних та економічних сорбційних матеріалів для ліквідації забруднень навколишнього середовища, очистки води, утилізації відходів, створення новітніх засобів біотехнології для розділення ДНК, імуноглобулінів, антитіл, впровадження лікарських препаратів еферентної терапії тощо.

Результати наукової роботи висвітлені в 50 наукових статтях, понад 70 тезах доповідей на наукових конференціях, 5 патентах на винахід, 3 методичних посібниках.

Працюючи на кафедрі хімії викладав навчальні дисципліни: аналітична хімія, вибрані розділи неорганічної хімії, фізико-хімічний аналіз, загальна хімія.

У серпні 2021 року звільнився з кафедри хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Кусяк А. П. під час лабораторного заняття, аудиторія № 114

Матвієнко Олена Василівна

Народилась 31 січня 1962 року в місті Зимогір'я Луганської області. У 1979 році закінчила Зимогір'ївську ЗОШ № 2 з відзнакою. Того ж року вступила на навчання до Київського політехнічного інституту на хіміко-технологічний факультет, який закінчила у 1985 році та здобула повну вищу освіту за спеціальністю «Технологія основного органічного та нафтохімічного синтезу» та отримала кваліфікацію інженер-хімік-технолог.

У 1985 за розподілом працювала на Лисичанському нафтопереробному заводі інженером-хіміком. З 1987 року - няня дитячого садка міста Нижньоудинська Іркутської області (Російська Федерація), а з вересня 1992 року комірником на Житомирській панчішній фабриці. З жовтня 1992 року по травень 2023 року старший лаборант кафедри хімії.

Матвієнко О. В. на робочому місці. Січень 2011 року.

Тищенко Надія Петрівна

Народилася 12 серпня 1954 року в селі Марчихина Буда Ямпільського району Сумської області. У 1971 році закінчила середню школу, в селі за місцем проживання. Того ж року вступила до Новомосковського хіміко-механічного технікуму, який закінчила в 1974 році та здобула середню спеціальну освіту за спеціальністю обладнання хімічних та нафто-газопереробних заводів та отримала кваліфікацію техника-механіка. За розподілом з 1974 до 1977 року працювала на Волзькому заводі органічного синтезу (Російська Федерація). З 1978 до 1990 року працювала у містах Закупі (Чеська республіка), Єреван (Вірменія) за місцем служби чоловіка - військовослужбовця. З лютого 1991 року по серпень 2022 року працювала лаборантом кафедри хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Тищенко Н. П. в лабораторії № 108. Вересень 2012 рік.

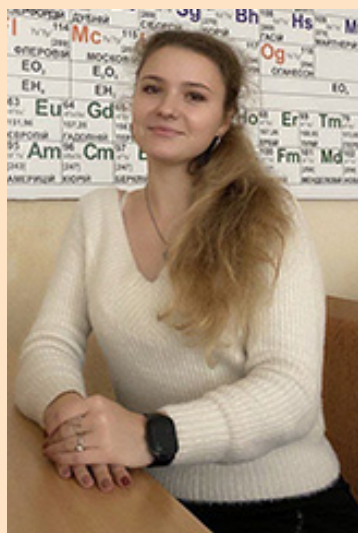
Кондратенко Олена Ульянівна

Народилася 10 грудня 1970 року в місті Житомирі. У 1988 році закінчила Житомирську загальноосвітню школу № 22. Одразу після закінчення ЗОШ розпочала свій трудовий шлях з вересня 1988 року - кранівник на заводі «Верстати-автомати». У 1989 році вступила до Житомирського державного педагогічного інституту на природничий факультет, який закінчила у 1995 році та здобула повну вищу освіту за спеціальністю «Біологія і хімія» та отримала кваліфікацію вчителя біології і хімії.

Працювала кафедрі на посаді старшого лаборанта з 1995 по 2022 рік. Паралельно із виконанням посадових обов'язків лаборанта, за суміщенням, працювала асистентом кафедри, викладаючи навчальні дисципліни «Методика викладання хімії», «Методика розв'язування хімічних задач».

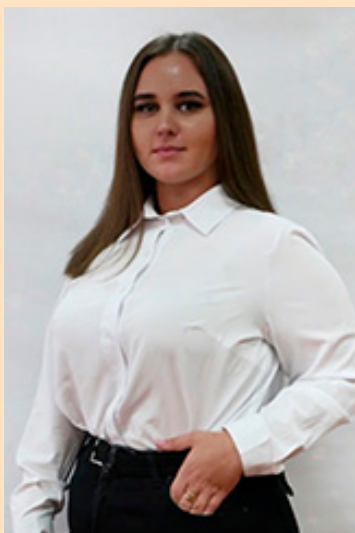

Кондратенко О. У. в аудиторії хімічної технології

Онищук Олександра Олевівна

Народилась 30 квітня 2001 року в місті Житомир. У 2018 році закінчила Житомирську міську гуманітарну гімназію № 23. Цього ж року вступила до природничого факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка, який успішно завершила у 2023 році та отримала кваліфікацію хіміка, викладача хімії. В липні 2021 закінчила навчання у Житомирському військовому інституті імені С. П. Корольова і здобула звання молодшого лейтенанта. З вересня 2020 року по червень 2023 року працювала лаборантом кафедри хімії.

Афанасьєва Анастасія Павлівна

Народилась 20 лютого 2000 року в смт Ємільчине Ємільчинського району Житомирської області. У 2017 році закінчила Ємільчинську гімназію. Того ж року вступила до Житомирського державного університету імені Івана Франка, який закінчила в 2023 році та отримала диплом з відзнакою за спеціальністю 102 Хімія. З вересня 2020 року по лютий 2024 року працювала лаборантом кафедри хімії.

Під час навчання була стипендіаткою Житомирської міської ради; нагороджена дипломом Виконавчого комітету Житомирської міської ради за особливі успіхи у навчанні, участь у науково-дослідницькій, творчо-мистецькій роботі та активну життєву позицію (2021 р.).

Авраменко Юлія Юріївна

Народилась 10 березня 2002 року в с. Підлуби Ємільчинського району Житомирської області. У 2019 році закінчила Підлубівський ЗЗСО І–ІІІ ступенів та отримала свідоцтво про повну загальну середню освіту. У липні того ж року вступила до Житомирського державного університету імені Івана Франка на спеціальність 102 Хімія, який успішно завершила в 2024 році та отримала диплом магістра з відзнакою. З вересня 2022 року по грудень 2024 року працювала лаборантом кафедри хімії.

Бурківська Ірена Вікторівна

Народилась 05 серпня 2002 року в смт. Висока Піч Житомирського району Житомирської області. У 2019 закінчила Галіївську ЗОШ І–ІІІ ступенів. В 2019 році вступила на природничий факультет Житомирського державного університету імені Івана Франка на спеціальність «Хімія». У грудні 2024 року успішно завершила магістратуру та отримала кваліфікацію хіміка, викладача хімії. З вересня 2022 року по вересень 2024 року працювала лаборантом кафедри хімії.

Олексюк Олена Юріївна

Народилась 10 грудня 2002 року в м. Житомир. У 2020 році закінчила Житомирський міський колегіум де отримала свідоцтво про повну загальну середню освіту. Того ж року вступила до Житомирського державного університету імені Івана Франка на спеціальність 102 «Хімія». У червні 2024 року успішно завершила навчання на бакалавраті та отримала кваліфікацію хіміка, лаборанта в галузі хімічних досліджень. З жовтня 2023 року по вересень 2025 року працювала лаборантом кафедри хімії.

Омельчук Анна Олександрівна

Народилась 5 грудня 2002 року в смт. Першотравенськ Звягельського району Житомирської області. З вересня 2009 року до липня 2020 року навчалась у Першотравенському ліцеї, де одержала свідоцтво про повну загальну середню освіту. Після закінчення школи у 2020 році вступила до Житомирського державного університету імені Івана Франка на природничий факультет, спеціальність 102 «Хімія». У червні 2024 року успішно завершила навчання та отримала диплом бакалавра з відзнакою. З травня 2023 року по вересень 2025 року працювала лаборантом кафедри хімії.

*Сьогодні
З
кафедри хімії*

*Працівники лабораторії
неорганічної хімії*

Кусяк Наталія Володимирівна

Народилась 21 червня 1974 року в селі Качанівка Хмельницького району Вінницької області. У 1991 році з відзнакою закінчила загальноосвітню школу № 19 міста Житомира. У 1996 році, з відзнакою закінчила Житомирський державний педагогічний інститут імені Івана Франка за спеціальністю «Біологія та хімія».

Трудовий шлях розпочала у вересні 1996 року з посади старшого лаборанта кафедри хімії Житомирського педагогічного інституту імені Івана Франка. З 1996 до 2001 року навчалась без відриву від виробництва в аспірантурі Інституту Фізики напівпровідників НАН України. Темою наукового дослідження була обрана «Взаємодія InAs, InSb та GaAs з бромвиділяючими травильними композиціями».

У 2001 році була обрана за конкурсом асистентом кафедри, а після успішного захисту дисертації на здобуття ступеня кандидата хімічних наук у Львівському національному університеті імені Івана Франка за спеціальністю «Неорганічна хімія», у 2003 році, обійняла посаду старшого викладача, а з 2004 року – доцента кафедри хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка. За багаторічну плідну працю була обрана завідувачем кафедри хімії, котру очолювала з 2004 по 2014 рік, а з 2014 року працює доцентом кафедри.

З 2016 по 2019 рік входила до складу науково-методичної комісії сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України. З 2019 року є експертом національного агентства із забезпечення якості вищої освіти в Україні.

З вересня 2021 року по червень 2023 року працювала вчителем хімії за сумісництвом Наукового ліцею Житомирського державного університету імені Івана Франка. З 2024 року навчається в докторатурі Інституту хімії поверхні ім. О. О. Чуйка НАН України.

Пріоритетним напрямком наукового дослідження у теперішній час є синтез та дослідження адсорбційних властивостей нових наноконпозиційних та магніточутливих матеріалів щодо катіонів важких металів, синтез та дослідження нових типів функціоналізованих наноматеріалів і наноконполімерів з високими адсорбційними параметрами та селективністю, перспективних для практичного використання та виробництва на їх основі хімічномодифікованих адсорбентів, що поєднують високу ємність та специфічність, встановлення їх характеристик та умов експлуатації. Дослідження проводяться спільно з Інститутом хімії поверхні О. О. Чуйка Національної Академії наук України.

Кусяк Н. В. під час лабораторного заняття.

За час роботи на кафедрі хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка були підготовлені та видані 48 наукових статей, 2 розділи книг міжнародних видань, 3 патенти на винахід, задачник із

грифом Міністерства освіти та науки України та посібник, 16 методичних посібників, понад 120 тез доповідей.

Навчальні дисципліни, які викладає: загальна хімія, неорганічна хімія, квантова хімія, нанохімія, магнетохімія.

За результати роботи неодноразово була нагороджена: грамотою Житомирської облради (2012 р.); грамотами управління освіти і науки Житомирської облдержадміністрації (2014 р., 2006 р.); дипломом ЖДУ «Кращий молодий викладач університету» (2004 р.); дипломом IX Міжнародної виставки навчальних закладів «Сучасна освіта в Україні» (2006); почесною відзнакою «Слава Житомирського державного університету імені Івана Франка» (2015 р.); подякою (2014) та почесною грамотою Національної академії наук України та Національного центру «Мала академія наук України» (2018 р.); подякою Міністерства освіти і науки України (2021 р.).

Ходюк

Олександр Васильович

Народився 14 березня 2002 року в місті Олевськ, Житомирської області. У 2019 закінчив Олевську гімназію. В цьому ж році вступив на природничий факультет Житомирського державного університету імені Івана Франка на спеціальність «Хімія». В 2023 році закінчив Житомирський державний університет імені Івана Франка і отримав базову вищу освіту за напрямом «Хімія» здобув кваліфікацію бакалавра хімії, а в 2024 році здобув диплом магістра за спеціальністю «Хімія», отримавши кваліфікацію хіміка, викладача хімії. З жовтня 2022 року працює лаборантом кафедри хімії.

*Працівники лабораторії
методики
викладання хімії*

Анічкіна Олена Василівна

Народилась 10 лютого 1977 року у місті Іркутськ (Російська Федерація). У 1994 році закінчила Житомирську загальноосвітню школу № 21. Вищу освіту здобула у Житомирському державному педагогічному університеті імені Івана Франка на природничому факультеті. У 1999 році отримала диплом з відзнакою про повну вищу освіту за спеціальністю «Біологія та хімія», а у 2000 році, після відкриття магістратури з спеціальності «Хімія» в університеті, Анічкіна О.В. перша отримала диплом магістра хімії.

З вересня 2000 року почала працювати на посаді асистента, з січня 2018 року старшого викладача кафедри хімії. Тривалий час (2004-2015 рр.) виконувала обов'язки заступника декана природничого факультету з навчальної роботи. В 2011-2012 рр., 2014-2018 рр. — заступник відповідального секретаря приймальної комісії, а в 2013 році — відповідальний секретар приймальної комісії університету. В 2016 році успішно захистила дисертацію на тему «Формування вмінь проведення хімічного експерименту в школі майбутніми вчителями природничих дисциплін» в Інституті педагогіки НАН України та здобула науковий ступінь кандидата педагогічних наук зі спеціальності «Теорія та методика навчання (хімія)». З 2018 року — завідувач кафедри хімії та помічник ректора університету. У 2019 році отримала вчене звання доцента кафедри хімії. У 2020 році стала експертом Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, а з 2021 року — керівником експертних груп. У 2021 році стала тренером-педагогом з підвищення кваліфікації вчителів відповідно до Концепції «Нова українська школа».

Сфера наукових досліджень полягає в модернізації та оптимізації професійної підготовки хіміків та вчителів хімії, удосконалення експериментальної підготовки здобувачів вищої освіти за хімічними спеціальностями, використання

сучасних технологій електронного навчання хімії в закладах загальної та вищої освіти.

За результатами наукових досліджень опубліковано 43 статті, 38 методичних посібників, понад 100 тез доповідей.

Викладає навчальні дисципліни: дидактика хімії, наукові основи шкільного курсу хімії, методика навчання хімії, методика навчання хімії в профільній школі, електронне навчання хімії, технологічні основи навчання хімії, інноваційні технології викладання хімії.

За багаторічну плідну працю нагороджена грамотою Житомирського державного університету імені Івана Франка за багаторічну сумлінну працю (2008 р.); грамотою Житомирської обласної ради (2011 р.); грамотою Міністерства освіти і науки України (2012 р.); подякою Житомирського державного університету імені Івана Франка (2015 р.); подякою управління освіти і науки Житомирської облдержадміністрації (2017 р.); нагрудним знаком «Відмінник освіти» (2019 р.).

Анічкіна О. В. під час лабораторного заняття.

Авдієва Ольга Юріївна

Народилася 19 липня 1989 року в смт. Дзержинськ (сучасний Романів) Житомирської області. У 2006 році закінчила Романівську гімназію та вступила на природничий факультету Житомирського державного університету. У 2010 році здобула базову вищу освіту та у 2011 році повну вищу освіту за спеціальністю «Хімія» та отримала кваліфікацію магістра хімії, викладача хімії. На кафедрі розпочала роботу у вересні 2010 році, ще під час навчання в магістратурі працювала лаборантом, а з 2012 року – асистент кафедри хімії.

В 2017 році вступила до аспірантури Житомирського державного університету імені Івана Франка за спеціальністю «Освітні, педагогічні науки». В 2021 році стала тренером-педагогом з підвищення кваліфікації вчителів відповідно до Концепції «Нова українська школа». У 2022 році успішно захистила дисертацію на тему «Підготовка майбутнього вчителя хімії до формування гностичних умінь в учнів у позакласній діяльності» та здобула ступінь доктора філософії з галузі Освіта/Педагогіка. З вересня 2022 року — вчитель хімії вищої категорії Наукового ліцею Житомирського державного університету імені Івана Франка (робота за сумісництвом). У 2023 році отримала вчене звання доцента кафедри хімії.

Основні наукові інтереси стосуються вдосконалення та модернізації професійної підготовки майбутніх хіміків і вчителів хімії, формування професійної готовності майбутніх учителів хімії до організації позакласної діяльності в закладах загальної середньої освіти.

Навчальні дисципліни, котрі викладає на кафедрі: наукові основи шкільного курсу хімії, експериментальна хімія, косметична хімія, позаурочна робота з хімії, технологічні основи навчання хімії, інноваційні технології викладання хімії, методика розв'язування задач із хімії.

За матеріалами досліджень опубліковано 24 статті, 35 методичних посібників, понад 90 тез доповідей.

За результати роботи була нагороджена: грамотою Житомирського державного університету імені Івана Франка (2018 р.); почесною грамотою Житомирського державного університету імені Івана Франка (2024 р.); подякою Міністерства освіти і науки України (2025 р.).

Авдєєва О.Ю. під час роботи старшим лаборантом. 2011 рік.

Євдоченко Олена Серіївна

Народилась 20 вересня 1978 року в місті Овруч Житомирської області. У 1995 році закінчила Житомирську загальноосвітню школу № 34. Цього ж року вступила на навчання до Житомирського державного педагогічного інституту імені Івана Франка на природничий факультет.

В 2001 році закінчила навчання в Житомирському державному педагогічному університеті імені Івана Франка та здобула повну вищу освіту за спеціальністю «Біологія та хімія».

З березня 2002 року працювала методистом заочної форми навчання природничого факультету Житомирського державного педагогічного університету імені Івана Франка. З 2013 року виконує обов'язки секретаря-протоколіста приймальної комісії. З березня 2015 року — старший лаборант кафедри хімії ЖДУ ім. І. Франка, за сумісництвом асистент кафедри. У 2018 році вступила до аспірантури Житомирського державного університету імені Івана Франка за спеціальністю «Професійна освіта». З вересня 2020 року асистент кафедри хімії за основним місцем роботи. У 2023 році успішно захистила дисертацію на тему «Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх хіміків у процесі фахової підготовки в закладах вищої освіти» та здобула ступінь доктора філософії з галузі Освіта/Педагогіка, а у грудні 2024 року отримала вчене звання доцента кафедри хімії.

Викладає такі навчальні дисципліни на кафедрі хімії: наукові основи шкільного курсу хімії, техніка хімічного експерименту, техніка демонстрування хімічних експериментів, техніка хімічного експерименту в вищій школі, хімія харчових продуктів, хімія в предметній галузі «Технології».

Коло наукових інтересів стосується формування професійної компетентності майбутніх хіміків, техніки проведення експериментів у закладах загальної середньої

та вищої освіти, виконання демонстраційних експериментів, використання цифрових інструментів та ігрових технологій при вивченні хімії в закладах загальної середньої та вищій освіти.

За матеріалами досліджень опубліковано 24 статті, 31 методичний посібник, понад 50 тез доповідей.

За багаторічну працю була нагороджена грамотою Житомирського державного університету імені Івана Франка (2012 р.); почесною відзнакою «Слава Житомирського державного університету імені Івана Франка» (2019 р.), подякою Житомирського державного університету імені Івана Франка за організацію та реалізацію волонтерської діяльності в умовах воєнного стану в Україні (2022 р.).

*Працівники лабораторії
органічної хімії
та органічного синтезу*

Листван

Віталій Володимирович

Народився 21 березня 1973 року у м. Шостка Сумської області. Закінчив ЗОШ № 12 м. Житомира у 1989 році. У період з 1989 до 1994 року навчався на хімічному факультеті Київського державного університету імені Тараса Шевченка. Після закінчення університету вступив до аспірантури Інституту органічної хімії НАН України де навчався із 1994 до 1997 рік.

Трудовий шлях розпочав у 1998 році в авіакомпанії «Міжнародні авіалінії України», в 1999 році працював провідним інженером ВАТ «Київський завод реактивів, індикаторів та аналітичних препаратів».

Результатом наукової роботи над темою дисертаційного дослідження «Синтез флуоровмісних органічних сполук сірки на основі 1,1-дигідрополіфлуоралкілсульфідів» став захист в 1998 році дисертації на здобуття ступеня кандидата хімічних наук за спеціальністю «Органічна хімія». З 1999 року працівник Житомирського державного університету імені Івана Франка на посаді старшого викладача, а з 2001 року — доцента кафедри хімії.

Основним напрямком наукової роботи визначено синтез фосфонієвих солей і фосфорілідів та нових органічних сполук на їх основі; одержання сполук з потенційною фізіологічною активністю (антимікробною, антиоксидантною тощо), що містять фрагменти вже відомих біологічно активних сполук та фармацевтичних препаратів; вивчення їх фізіологічної дії. За результатами дослідження антибактеріальної дії двох отриманих речовин, отримав, як співавтор винаходу, деклараційні патенти на корисні моделі. У співпраці з Інститутом клітинної біології та генетичної інженерії НАН України займається вивченням антиоксидантної, антимікробної, протипухлинної дії одержаних нових органічних сполук.

За результатами наукових досліджень опубліковано 31 стаття, понад 70 тез доповідей на наукових конференціях, отримано 2 патенти, створено 20 методичних посібників.

На кафедрі хімії викладає навчальні дисципліни: органічна хімія, методи синтезу органічних сполук, хімія ароматичних та гетероциклічних сполук, механізми органічних реакцій, біоорганічна хімія з основами біохімії.

За багаторічну плідну працю нагороджений почесною грамотою Житомирського державного університету імені Івана Франка (2006 р.); грамотою Міністерства освіти і науки України (2006 р.); грамотою управління освіти та науки Житомирської облдержадміністрації; грамотою Житомирського державного університету імені Івана Франка (2009 р.); Подякою Житомирського державного університету імені Івана Франка (2015 р.).

Листван В. В. під час лабораторного заняття.

Віленський Володимир Олександрович

Народився 07 липня 1939 року в місті Київ. У 1957 році отримав середню освіту у 90-й школі м. Києва. В 1960 р. вступив до Київського ордена Леніна Державного університету ім. Т. Г. Шевченка на фізичний факультет, який закінчив у 1966 році та здобув повну вищу освіту за спеціальністю «Фізик», кваліфікація — теоретична ядерна фізика. У 1963–1967 рр. — працював помічником оператора атомного реактору в Інституті фізики АН УРСР. З серпня 1968 року — по травень 2016 року — працював в Інституті хімії високомолекулярних сполук НАН України на посадах молодшого наукового співробітника (1968–1978 рр.), старшого наукового співробітника (1978–1991 рр.), а з 1992 р. — провідного наукового співробітника.

В 1970-1974 роках навчався в аспірантурі з відривом від виробництва в Інституті хімії високомолекулярних сполук НАН України за спеціальністю «Хімія високомолекулярних сполук» У листопаді 1976 році успішно захистив кандидатську дисертацію на тему «Исследование влияния химического строения и деформации на структуру и физико — химические свойства сегментированных полимеров с уретановыми группами в цепи». У 1983 році було присвоєно вчене звання старшого наукового співробітника. У квітні 1992 року захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора хімічних наук за спеціальністю «Фізика полімерів» на тему «Связь микрофазового разделения в полиуретанах и полиуретановых иономерах со строением и составом жестких и гибких сегментов».

З листопада 2001 по травень 2002 року учасник програми SABIT, як експерт з полімерної хімії, де був запрошений до Департаменту матеріалознавства Університету Північного Техасу для виконання робіт з

синтезу похідних вінілових полімерів. З січня 2015 по червень 2018 року — директор екзаменаційних програм бакалаврів та магістрів зі спеціальності «Технологія переробки полімерів» в Київському національному університеті технологій та дизайну. З лютого 2019 р. працює професором кафедри хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка. У 2025 році отримав вчене звання професора кафедри хімії.

Наукові дослідження виконуються у галузі гетероланцюгових полімерів, а саме синтезу та дослідження структури (тонкої та надмолекулярної). За результатами роботи було отримано 15 патентів України на функціональні (струмопровідні та термочутливі) полімери. Досліджено іоногенні поліуретани і встановлена їх йонна провідність, виконано комплекс експериментів із синтезу та модифікації поліуретанів, поліакрилатів та метакрилатів у постійних магнітних полях.

Викладає навчальні дисципліни: модифікація полімерів і молекулярний дизайн, хімія полімерів, біоорганічна хімія, хімія високомолекулярних сполук.

Віленський В.О. є членом академії наук Нью-Йорку, США (1995 р.); включений до переліку Marqes «WHY'S WHO IN THE WORLD» в 2001 році; внесений в Сучасну Енциклопедію України (539-540 с.) в 2005 році; член Американського Хімічного Товариства: Відділення Полімери (2012 р.).

За результатами багаторічної праці нагороджений почесною грамотою Президії НАН України (2008 р.); медаллю Президії Національної академії наук України «За професійні здобутки» (2009 р.); власник сертифікату з авторського права на проект монументу «Незалежна Україна».

Ілюк

Аліса Володимирівна

Народилася 31 січня 2006 року в селі Кам'янка Олевського району Житомирської області. У 2023 році закінчила Кам'янський ліцей, де отримала свідоцтво про повну загальну середню освіту. У серпні того ж року вступила на природничий факультет Житомирського державного університету імені Івана Франка на спеціальність 102 «Хімія». З вересня 2025 року працює лаборантом кафедри хімії.

*Працівники лабораторії
аналітичної хімії
та фізико-хімічних методів
дослідження*

Кичирук Ольга Юріївна

Народилась 10 лютого 1972 року у місті Житомир. Закінчила загальноосвітню школу № 19 міста Житомира. Вищу освіту здобула у Київському державному університеті імені Тараса Шевченка на хімічному факультеті у 1994 році. Після закінчення навчання у Київському державному університеті імені Тараса Шевченка з 1994 до 1996 року працювала асистентом кафедри хімії Житомирської державної агроекологічної академії. У період з 1996 до 1999 року навчалася в аспірантурі в Інституті хімії поверхні ім. О. О. Чуйка НАН України, паралельно із навчанням в аспірантурі працювала інженером I категорії в Інститут хімії поверхні ім. О. О. Чуйка НАН України. У 2004 році перейшла на кафедру хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка на посаду асистента, старшого викладача, а пізніше була обрана за конкурсом на посаду доцента кафедри хімії. З серпня 2018 року заступник декана природничого факультету з навчальної роботи.

У 2008 році захистила дисертацію на тему «Застосування реакції амінометилування для іммобілізації комплесотвірних аналітичних реагентів на поверхні кремнеземів» на здобуття наукового ступеня кандидата хімічних наук за спеціальністю «Фізика і хімія поверхні».

Наукова робота направлена на синтез та вивчення адсорбційних властивостей органо-мінеральних композитів на основі неорганічних носіїв, зокрема кремнеземів та природних мінералів шляхом *in situ* іммобілізації та адсорбції високомолекулярних сполук., яка проводиться у співпраці із науковцями науково-дослідного Інституту хімії поверхні ім. О. О. Чуйка НАН України, Київським державним університетом імені Тараса Шевченка, університетом Марії-Скłodовської у Любліні. Працювала в рамках держбюджетної роботи з теми «Синтез та використання нових комплексуютьорюючих сорбентів для твердофазної екстракції іонів та молекул» (2006-2008 pp.)

та з теми проекту фундаментальних досліджень «Синтез нових комплексоутворюючих адсорбентів для твердофазної екстракції іонів та молекул» (2007-2008).

За результатами наукових досліджень опубліковано 51 наукову статтю, понад 90 тез доповідей, задачник з грифом МОН України, 26 методичних посібників.

Працюючи на кафедрі викладає навчальні дисципліни: аналітична хімія, екологічна хімія, хімія навколишнього середовища, сорбційні методи в хімічному аналізі, фізичні методи дослідження, координаційна хімія.

За результатами багаторічної праці була нагороджена грамотою та почесною грамотою Житомирського державного університету імені Івана Франка (2009 р., 2017 р., 2022 р.); подякою голови Житомирської обласної ради (2018 р.); почесною грамотою президента НАН України та президента МАН України (2019 р.); подякою Міністерства освіти і науки України (2020 р.); подяками ректора університету Марії Складовської-Кюрі (2017 р., 2019 р.); грамотою Міністерства освіти і науки України (2025 р.).

Кичкирук О.Ю. в науковій лабораторії.

Свиридюк Катерина Петрівна

Народилась 08 липня 1997 року в селі Стовпин Корецького району Рівненської області. У 2012 році закінчила Стовпинську загальноосвітню школу I-II ступенів, у 2014 — Великомежиріцький НВК «Школа I ступеня-гімназія». Того ж року вступила на природничий факультет Житомирського державного університету імені Івана Франка, який закінчила з відзнакою у 2020 році, отримавши повну вищу освіту за спеціальностями 102 Хімія та 091 Біологія. Протягом 2018-2019 років працювала на посаді лаборанта кафедри ботаніки, біоресурсів та збереження біорізноманіття. З 2019 року — інспектор навчально-методичного відділу та з 2024 року – керівник науково-виробничого центру доуніверситетської освіти та освіти дорослих. З вересня 2021 року за сумісництвом працює асистентом кафедри хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Наукові інтереси пов'язані з вивченням адсорбційних властивостей магнітокерованих наночастинок щодо лікарських препаратів та білків.

За результатами наукових досліджень опубліковано 3 наукових статті, понад 50 тез доповідей та методичний посібник.

Викладає навчальні дисципліни: хімія лікарських засобів, хімія полімерів.

кафедри хімії.

Зилнік Діна Вікторівна

Народилася 9 січня 2005 року в селі Нові Велідники Коростенського району Житомирської області. У 2022 році закінчила навчання у Нововелідницькому ліцеї, де отримала повну загальну середню освіту. Цього ж року вступила до Житомирського державного університету імені Івана Франка на спеціальність 102 Хімія». З лютого 2025 року працює лаборантом

*Працівники лабораторії
хімічної технології
та хімії твердого тіла*

Денисюк

Роман Олександрович

Народився 24 липня 1982 року в селищі міського типу Головині Черняхівського району Житомирської області. У 1999 році закінчив Житомирський обласний педагогічний ліцей та вступив на навчання до Житомирського педагогічного університету імені Івана Франка на природничий факультет. У 2004 році закінчив навчання в університеті та здобув повну вищу освіту за спеціальністю «Біологія та хімія». У 2004-2005 роках працював вчителем хімії Головинської гімназії Черняхівського району Житомирської області.

У 2004 році вступив до аспірантури, без відриву від виробництва, до Інституту фізики напівпровідників Національної Академії наук України ім. В. Є. Лашкарьова за спеціальністю «Технологія, обладнання та виробництво електронної техніки». Після закінчення навчання в аспірантурі успішно захистив кандидатську дисертацію на тему «Взаємодія твердих розчинів $\text{Cd}_{1-x}\text{Mn}_x\text{Te}$ з іодвмісними (I_2 — метанол, I_2 — диметилформаїд) та іодвиділяючими (H_2O_2 – HI –розчинник) травильними композиціями» та здобув науковий ступінь кандидата хімічних наук із спеціальності «Хімія твердого тіла».

Працювати на кафедрі хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка розпочав у 2005 році з посади асистента, з 2011 року - старший викладач, а у 2014 році, за конкурсом, був обраний на посаду доцента. У 2019-2021 роках виконував обов'язки відповідального секретаря приймальної комісії Житомирського державного університету імені Івана Франка. З 2019 року є експертом національного агентства із забезпечення якості вищої освіти в Україні.

Наукові інтереси пов'язані із рідкофазним травленням напівпровідникових сполук на основі CdTe галогенвмісними та галогенвиділяючими розчинами та дослідженням процесів

полірування їх поверхні. Крім того вивчаються процеси, що відбуваються при вилюговуванні титанатів з ільменітових руд, зокрема технологія вилучення розчинних форм титану з ільменітових руд Іршанського родовища.

За результатами наукових досліджень опубліковано понад 35 наукових статей, більше 150 тез доповідей на конференціях, 25 методичних посібники, 2 підручники а також 1 патент на винахід.

Працюючи на кафедрі викладає навчальні дисципліни: основи хімічної технології, хімія твердого тіла, хімія конденсованого стану, харчова хімія, методи синтезу та очистки неорганічних сполук, процеси і апарати хімічних виробництв, хімічна обробка напівпровідників, хімія функціональних матеріалів, матеріалознавство.

За результатами роботи на кафедрі нагороджений грамотою Житомирського державного університету імені Івана Франка (2012 р.); почесною грамотою Житомирського державного університету імені Івана Франка (2015 р.); подякою Міністерства освіти і науки України (2021 р.); нагороджений нагрудним знаком «Слава Житомирського державного університету імені Івана Франка» (2021 р.).

Денисюк Р.О. під час виконання дисертаційного дослідження.

Кучерук Сніжана Василівна

Народилась 11 липня 1992 року в місті Житомирі. Цього ж року вступила до природничого факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка, який закінчила в 2013 році та здобула базову вищу освіту за напрямом підготовки «Хімія», в 2014 році здобула повну вищу освіту за спеціальністю «Хімія». В 2014 році вступила та успішно закінчила магістратуру Житомирського державного університету імені Івана Франка за спеціальністю «Хімія».

З вересня 2014 року по вересень 2023 року працювала на посаді старшого лаборанта кафедри хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка, а з вересня 2015 по червень 2023 року — асистента кафедри хімії (робота за сумісництвом). З жовтня 2019 по серпень 2023 року навчалась в аспірантурі на кафедрі фізичної хімії Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» за спеціальністю «Хімічні технології та інженерія». З вересня 2023 року асистент кафедри хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка. З вересня 2023 року — вчитель хімії Наукового ліцею Житомирського державного університету імені Івана Франка (робота за сумісництвом). У січні 2024 року успішно захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі Хімічна та біоінженерія. З вересня 2024 року старший викладач, а з квітня 2024 року доцент кафедри хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Наукові інтереси стосуються альтернативних способів переробки ільменітової руди та модифікація поверхні титанатів одержаних лужним вибуговуванням ільменіту.

За результатами наукових пошуків опубліковано 25 наукових статей, один патент на винахід та понад 80 тез доповідей на наукових конференціях.

Викладає навчальні дисципліни: хімія з основами гідрохімії, основи хімії у видавничо-поліграфічних процесах, хімічні технології та сталий розвиток суспільства, хімія харчових добавок.

Бідовська Катерина Володимирівна

Народилася 25 червня 2004 року в смт Гришківці, Бердичівського району Житомирської області. З вересня 2010 року до липня 2021 року навчалася у Гришковецькій гімназії, де отримала свідоцтво про повну загальну середню освіту. В період після закінчення школи, з 2022 по 2025 рік, навчалась у Житомирському державному університеті імені Івана Франка на природничому факультеті за спеціальністю 102 «Хімія», отримавши ступінь бакалавра. З 2025 року – студентка другого (магістерського) рівня вищої освіти. З вересня 2024 року працює лаборантом кафедри хімії.

*Працівники лабораторії
фізичної і колоїдної хімії
та кристалохімії*

Чумак Володимир Валентинович

Народився 9 листопада 1976 року в місті Запоріжжя. У 1993 році з відзнакою закінчив загальноосвітню школу № 19 міста Житомира. У 1993 році вступив до Житомирського педагогічного інституту імені Івана Франка, який закінчив, з відзнакою, у 1998 році та отримав повну вищу освіту за спеціальністю «Біологія та хімія».

У 1998-2001 роках працював вчителем хімії та біології в Іванівській загальноосвітній школі I-III ступенів Житомирського району. У цей же період, працював за сумісництвом в загальноосвітній школі I-III ступенів № 8 міста Житомира та у Житомирському вищому професійному училищі-інтернаті.

У 2001 році вступив до Запорізького державного медичного університету на фармацевтичний факультет, який закінчив з відзнакою (без відриву від виробництва) у 2004 році, здобувши кваліфікацію провізора за спеціальністю «Фармація».

З вересня 2001 до 2003 року працював на кафедрі хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка на посаді асистента. У 2003 році був направлений на річне стажування до Київського національного університету імені Тараса Шевченка викладачем-стажистом на хімічний факультет.

У 2004 році вступив до аспірантури хімічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Неорганічна хімія» з відривом від виробництва. Темою дисертаційного дослідження було обрано «Особливості утворення, будова і властивості п'ятишарових перовскітоподібних сполук та ізоморфнозаміщених фаз типу $A_5B_5O_{17}$ ».

У жовтні 2007 року в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка достроково захистив

дисертацію та здобув науковий ступінь кандидата хімічних наук.

Після успішного захисту дисертації був прийнятий на роботу на кафедру хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка на посаду асистента (2007 рік), старшого викладача (2008 рік), а з 2010 року – доцента.

Наукові інтереси стосуються синтезу та дослідження оксидних сполук та фаз із шаруватою перовскітоподібною структурою типів $A_nB_nO_{3n+2}$, $A_{n+1}B_nO_{3n+1}$, $A_nB_nO_{3n+1}$ та $A_nB_{n-1}O_{3n}$, встановлення взаємозв'язків склад — будова — властивість, пошук кореляцій між складом (будовою) та механізмами утворення, поліморфними перетвореннями і границями морфотропних переходів сполук і фаз цього типу, виявлення факторів впливу на них, а також

Чумак В.В. під час виконання науково-дослідницької роботи.

визначення критеріїв направлено пошуку нових представників цього класу сполук.

У 2014 році був обраний за конкурсом на посаду завідувача кафедри хімії, а з 2018 року — проректор з навчально-методичної та виховної роботи Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Працював в рамках держбюджетних тем: «Особливості механізмів утворення шаруватих перовскітоподібних сполук типу $A_nB_nO_{3n+2}$ ($n = 5, 6$) із систем сумісноосаджених компонентів» та «Дослідження умов одержання та синтез вихідних полікристалічних матеріалів на основі сполук типу $A_nB_nO_{3n+2}$ за методом сумісного осадження та за золь-гель технологією».

Результати наукових досягнень опубліковані у вигляді 65 наукових статей, 78 тез доповідей на наукових конференціях.

Основні навчальні дисципліни які викладає на кафедрі: фізична і колоїдна хімія, кристалохімія, неорганічна хімія, біонеорганічна хімія.

Паралельно із виконанням безпосередніх посадових обов'язків доцента кафедри у 2009, 2013 та 2016 році працював заступником відповідального секретаря приймальної комісії, а у 2010-2012, 2014-2015 та у 2017-2018 роках відповідальним секретарем приймальної комісії Житомирського державного університету імені Івана Франка.

За результатами багаторічної плідної праці був відзначений стипендією Кабінету Міністрів України (2010-2012 р.), почесною грамотою Житомирської обласної державної адміністрації (2010 р.); подякою Міністерства освіти і науки України (2014 р.), почесною відзнакою «Заслужений працівник Житомирського державного університету імені Івана Франка» (2015 р.); грамотою Міністерства освіти і науки України (2017 р.); почесною грамотою Міністерства освіти і науки України (2019 р.); нагрудним знаком «Відмінник освіти» (2021 р.) та грамотою Верховної Ради України (2025 р.).

Камінський Олександр Миколайович

Народився 11 грудня 1987 року в місті Радомишль Житомирської області. 2005 року закінчив Радомишльську загальноосвітню школу № 5. В цьому ж році вступив на навчання за напрямом підготовки «Хімія» до Житомирського державного університету імені Івана Франка.

В 2009 році отримав базову вищу освіту, а в 2010 році закінчив магістратуру в університеті та здобув повну вищу освіту за спеціальністю «Хімія» з кваліфікацією — викладач хімії.

З вересня 2010 року по листопад 2018 року — асистент кафедри хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка. З листопада 2018 по серпень 2021 року — старший викладач, а з вересня 2021 року — доцент кафедри хімії.

З 2010 до 2014 року навчався без відриву від виробництва в аспірантурі Інституту хімії поверхні імені О. О. Чуйка Національної Академії наук України за спеціальністю «Фізика та хімія поверхні». Темою дисертаційного дослідження обрана «Адсорбція цис-дихлордіамінплатини (II) магніточутливими нанокмпозитами на основі магнетиту». У 2018 році захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата хімічних наук за спеціальністю «Фізика та хімія поверхні». У лютому 2023 року отримав вчене звання доцента кафедри хімії.

Основна увага в науковій роботі зосереджена на використанні магнітних носіїв, оптимізації умов синтезу, модифікуванні і функціоналізації поверхні, виборі ефективних комплексоутворювачів, аналізі ємності та вибірковості адсорбентів. Напрямок роботи обумовлений необхідністю розробки ефективних та економічних сорбційних матеріалів для ліквідації забруднень

навколишнього середовища, очистки води, утилізації відходів, створення новітніх засобів біотехнології для розділення ДНК, імуноглобулінів, антитіл, впровадження лікарських препаратів еферентної терапії тощо.

Результати наукових досліджень відображені в 25 наукових статтях, двох патентах на винахід, понад 100 тезах доповідей та 27 методичних посібниках.

Працюючи на кафедрі хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка викладає навчальні дисципліни: фізична хімія, історія хімії, хімія з основами геохімії, колоїдна хімія, «Green chemistry», хімія поверхні, сучасна хімія та розвиток суспільства.

За результатами праці був нагороджений подякою Житомирського державного університету імені Івана Франка (2015 р.), почесною грамотою Житомирської обласної державної адміністрації (2022 р.); подякою Міністерства освіти і науки України (2024 р.).

Камінський О.М. під час виконання демонстрації дослідів. « День хіміка» травень 2015 рік

Чайка Микола Володимирович

Народився 10 грудня 1992 року в місті Баранівка Житомирської області. У 2010 році з відзнакою закінчив Баранівську загальноосвітню школу № 2 ім. О. Сябрук. Цього ж року вступив на навчання до Житомирського державного університету імені Івана Франка за напрямом підготовки «Хімія». У 2015 році успішно закінчив магістратуру за спеціальністю «Хімія», отримавши кваліфікацію хіміка, викладача хімії. З 2014 року паралельно із навчанням в магістратурі працював на кафедрі хімії лаборантом.

У 2015 році вступив до аспірантури без відриву від виробництва Інституту фізики напівпровідників імені В. Є. Лашкарьова НАН України за спеціальністю «05.27.06 — технологія, обладнання та виробництво електронної техніки». З вересня 2014 року по серпень 2020 року працював на посаді старшого лаборанта кафедри хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка, а з вересня 2015 по серпень 2020 року — асистента кафедри хімії (робота за сумісництвом). У період з вересня 2019 по серпень 2020 року працював за сумісництвом вчителем хімії ЗОШ I–III ступенів № 21 м. Житомира. 4 грудня 2019 року в Інституті проблем матеріалознавства ім. І. М. Францевича НАН України захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата хімічних наук зі спеціальності «Фізична хімія» (науковий керівник — доктор хімічних наук, професор В. М. Томашик). З вересня 2020 по серпень 2021 року — старший викладач, а з вересня 2021 — доцент кафедри хімії Житомирського державного університету імені Івана Франка. З 1 січня 2022 року відповідальний секретар приймальної комісії Житомирського державного університету імені Івана Франка. У 2023 році отримав вчене звання доцента кафедри хімії.

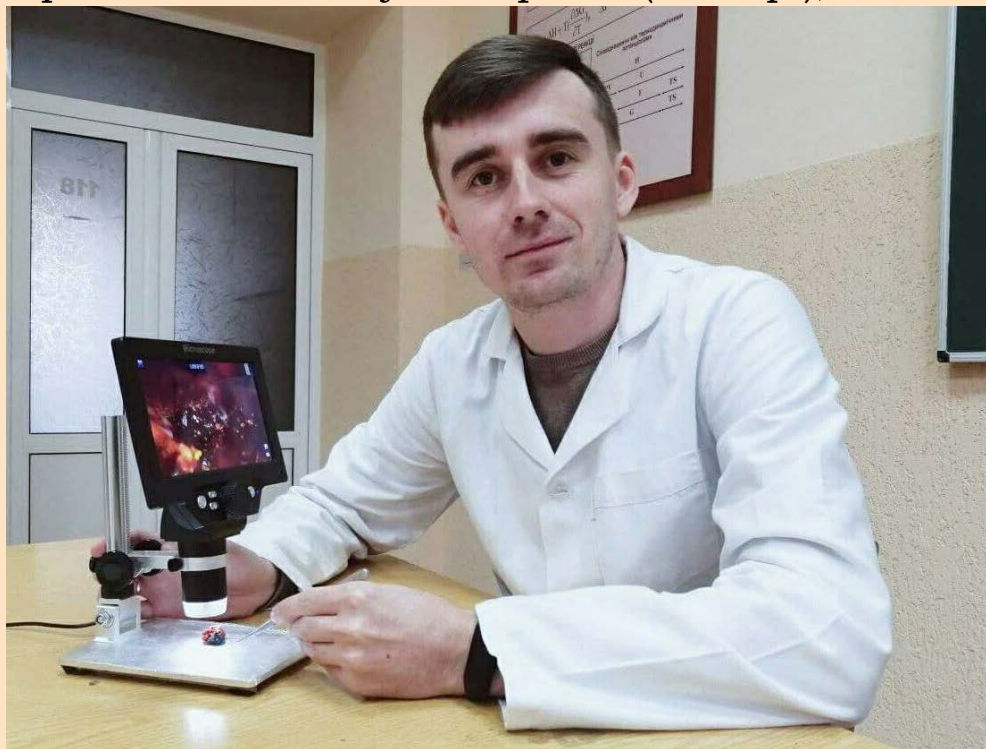
Викладає навчальні дисципліни: хімічна термодинаміка та кінетика, інструментальні методи хімічного аналізу, комп'ютерна хімія, інженерна та комп'ютерна графіка, хімія з основами біогеохімії.

Коло наукових інтересів зосереджено на розробці процесів і способів формування нанорозмірних кристалів та рельєфу на поверхні напівпровідників типу $A^{II}B^{VI}$, $A^{III}B^{V}$ та твердих розчинів на їх основі.

Результати наукових досліджень висвітлені у 20 наукових статтях, понад 100 тезах доповідей на наукових конференціях та 7 методичних посібниках.

У 2024 році отримав премію Верховної Ради України молодим ученим за роботу «Розробка методик і режимів формування нанорозмірного рельєфу на поверхні монокристалів CdTe та твердих розчинів на їх основі».

За результатами роботи нагороджений подякою Житомирського державного університету імені Івана (2016 р.); подякою Міністерства освіти і науки України (2021 р.); почесною грамотою Житомирського державного університету імені Івана Франка (2022 р.) та грамотою Міністерства освіти і науки України (2025 р.);

Чайка М.В. досліджує поверхню кристалів. Березень 2021 року.

Руденко Анастасія Борисівна

Народилася 13 грудня 2005 року в смт Муровані Курилівці Вінницької області. З вересня 2011 року до липня 2020 року навчалася у Мурованокуриловецькій ЗОШ І–ІІІ ступенів №2. У 2020 році перейшла до Новодністровського закладу загальної середньої освіти ІІ–ІІІ ступенів Новодністровської міської ради Чернівецької області. Після закінчення школи у 2023 році вступила на навчання до Житомирського державного університету імені Івана Франка на природничий факультет за спеціальністю «Хімія». З вересня 2025 року працює лаборантом кафедри хімії.